

Nr 382.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående tillfällig
lönereglering för tjänstemän vid postverket m. m.; given
Stockholms slott den 29 april 1918.*

Under återopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

dels besluta sådan ändring av gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid postverket av den 20 juni 1913, som framgår av det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till kungörelse i ämnet;

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må, i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet omnämnda grunder, utfärda nödiga bestämmelser i fråga om övergång på ny stat för den personal, som antagits i ordinarie tjänst före den nya lönestatens trädande i kraft;

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må äga bestämma antalet ordinarie manliga befattningar av lägre grad än postexpeditör;

dels ock medgiva, att avlöningen till den å postverkets övergångsstat för Ernst Vilhelm Nyberg uppförda personliga verkmästarbefattning må från och med den 1 januari 1919 utgå med 4,700 kronor, jämte av Nyberg redan intjänat ålderstillägg å 400 kronor, med den fördelning i lön och tjänstgöringspenningar, som för motsvarande avlöningsbelopp är stadgad i avlöningsreglementet för tjänstemän vid postverket, samt med skyldighet för Nyberg att ej mindre underkasta sig de för posttjänstemän gällande allmänna bestämmelser för åtnjutande av avlöning och förhöjning därav ävensom att vid uppnådda sextiofem levnads- och trettiofem tjänstår mot åtnjutande av pension, beräknad efter de i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension den 11 oktober 1907 stadgade grunder, avgå från befattningen, än även att låta postverket,

utan hinder av patent, tillgodogöra sig alla av honom gjorda uppfinningar inom postväsendet.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Schotte.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 april
1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN.
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN.
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

Såsom jag tidigare i dag omförmält, har 1915 års kommission för gemensamma avlöningsbestämmelser vid kommunikationsverken m. fl. verk den 20 mars 1918 avgivit förslag till lönereglering för statens järnvägar, postverket jämte postsparbanken, telegrafverket, statens vattenfallsverk, tullverket samt domänstyrelsen och dess underlydande personal.

Över detta förslag, i vad det avser lönereglering för postverkets personal, har generalpoststyrelsen den 5 april 1918 avgivit underdånigt utlåtande, varjämte posttjänstemännens förening samt svenska postmannaförbundet satts i tillfälle att, var för sig, yttra sig över förslaget. Avskrift av generalpoststyrelsens yttrande ävensom en sammanställning över de av ovannämnda personalorganisationer framställda särskilda yrkanden torde få såsom bilagor fogas vid detta protokoll.

Innan jag närmare ingår på frågan om lönereglering för postverkets tjänstemän, torde jag få lämna en kortare översikt över till-

komsten av de nu gällande lönestaterna vid postverket samt de olika löneformerna vid detta verk, särskilt i de delar, vari förändring i ena eller andra hänseendet nu skulle komma att äga rum.

Nu gällande bestämmelser.

Lönereglering för postverkets tjänstemän av lägre grad än postexpeditör genomfördes vid 1907 års riksdag eller samma riksdag, vid vilken avlöningsförhållandena för personalen vid statens järnvägar och telegrafverket blevo reglerade. Beträffande den postpersonal, för vilken löne-reglering kom till stånd, blev dock regleringen av mindre genomgripande innebörd i så måtto, att vid densamma icke skedde någon förändring i det dittills gällande äldre avlöningssystemet med olika lönegrader inom olika delar av riket för samma befattning samt endast få ålderstillägg med långa mellanrum.

Beträffande tjänstemän av postexpeditörs eller högre grad framlades, efter förslag av 1907 års postkommission, i proposition till 1908 års riksdag förslag till löne-reglering. Förslaget blev dock, på grund av den sena tidpunkten för propositionens framläggande, icke behandlat vid 1908 års riksdag utan först av riksdagen år 1909.

Vid den löne-reglering för postexpeditörer och tjänstemän av högre grader, som sålunda genomfördes vid 1909 års riksdag och fick sitt uttryck i 1909 års avlöningsreglemente för tjänstemän vid postverket, kommo i allmänhet till tillämpning de principer i fråga om avlöningens utgående, som vid 1907 års regleringar vunnit tillämpning beträffande telegrafverket och statens järnvägar. För postexpeditörerna infördes, efter mönstret av det s. k. Tenowska systemet, en lång avlöningsskala, synnerligen låg begynnelseavlöning samt ett stort antal ålderstillägg, därav halva antalet med endast 2 års mellanrum. För manliga tjänstemän av högre grad än postexpeditör liksom ock för de kvinnliga tjänstemännen fastställdes däremot kortare avlöningsskalor — i allmänhet 9 år — samt genomgående 3-årsperioder. Med hänsyn till den olika dyrheten i levnadskostnaderna å olika orter infördes ortstillägg till såväl manliga som kvinnliga tjänstemän intill en viss lönegrad att utgå vid stationering å dyrare orter. Orts-tillägget bestämdes att utgå procentuellt å den fasta avlöningen med vissa bestämda maximibelopp.

De avlöningar, som vid 1909 års riksdag fastställdes för tjänstemän av postexpeditörs eller högre grad vid postverket, äro ännu oförändrade

gällande. Bortsett från krigstidstillägg och krigstidshjälp hava icke heller tillfälliga tillägg av något slag kommit denna personal till del.

Beträffande tjänstemän av lägre grad än postexpeditör vidtogs år 1909 icke någon ändring uti de av 1907 års riksdag för dessa tjänstemän fastställda avlöningsbelopp. Av praktiska skäl förändrades likväl löne-
staten formellt sålunda, att de belopp, med vilka avlöningarna inom de tre högre, för dyrare orter avsedda lönegraderna överstego avlöningen inom den lägsta graden, utbrötos och uppfördes under den benämning, ortstillägg, som närmast angav arten av ifrågavarande tillägg.

Först vid 1913 års riksdag fastställdes ny lönereglering för tjänstemän av lägre grad. Huvudsakligen gick dock denna reglering ut på att för dessa tjänstemän införa en normalavlöning, mera anpassad efter de vid de senaste regleringarna vid kommunikationsverken tillämpade nyare grundsatser i fråga om ålderstillägg samt avlöningsskalornas konstruktion. I stället för ålderstillägg efter 5 resp. 10 år fastställdes sålunda treåriga perioder för ålderstilläggen och avlönings-
skalan bestämdes till 12 år liksom redan år 1907 skett beträffande tjänstemännen av de lägsta graderna vid telegrafverket och statens järnvägar. Någon omläggning av ortstillägget till procentsystem av det slag, som år 1909 kommit att gälla för tjänstemän av postexpeditörs eller högre grad samt införts även för tjänstemännen inom telegrafverket, blev dock icke genomförd, utan bibehölls de genom utbrytningen från de förutvarande högre lönegraderna år 1909 erhållna fixa ortstilläggen.

Frånsett den särskilda krigstidsersättningen i form av krigstidstillägg och krigstidshjälp har någon förhöjning eller eljest förbättring av avlöningarna till posttjänstemännen av lägre grad än postexpeditör icke vidtagits sedan år 1913.

Avlöningen till de hos generalpoststyrelsen anställda vaktmästarna reglerades vid 1909 års riksdag och har sedan dess icke förändrats. Ifrågavarande tjänstemän äro icke berättigade till ortstillägg.

Beträffande kvinnligt biträde må omnämnas, att den nu gällande avlöningen till denna befattningsgrupp fastställdes vid 1912 års riksdag i sammanhang med att befattningen i fråga uppfördes på ordinarie stat. Ortstillägg till kvinnligt biträde utgår med fixa belopp.

Santliga tjänstemän vid postverket äro underkastade lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension. För kvinnligt biträde samt tjänsteman av postexpeditörs eller högre grad bestämmes pensionens belopp efter de i lagen givna allmänna bestämmelserna, utan användandet av särskilda pensionsunderlag. För manliga tjänste-

män av lägre grad än postexpeditör finnas däremot fastställda *särskilda* pensionsunderlag.

Nu gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid postverket är utfärdat den 20 juni 1913.

Till samtliga tjänstemän utom generalpostdirektören — vilken atnjuter arvode med 13,000 kronor av postmedlen och 2,000 kronor från postsparbanken — utgår *fast avlöning*, fördelad i lön och tjänstgöringspenningar. Beloppet av den fasta avlöningen till de olika tjänstemännen samt densamma fördelning i lön och tjänstgöringspenningar framgår närmare av § 1 i avlöningsreglementet, vilken paragraf jämväl innehåller bestämmelser rörande antalet ålderstillägg samt ålderstilläggperiodernas längd.

Förutom fast avlöning äga, jämlikt § 7 i avlöningsreglementet, samtliga manliga tjänstemän av lägre grad än postexpeditör — utom vaktmästare hos styrelsen — samtliga kvinnliga tjänstemän samt av de manliga tjänstemännen av högre grad postexpeditörer, förste postexpeditörer, postnästare av klass 4 och 3 ävensom kontrollörer, att åtnjuta ortstillägg med i berörda paragraf angivna belopp, enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder. Nu gällande grunder för ortstilläggs utgående äro utfärdade i kungl. brev till generalpoststyrelsen den 13 juli 1917, innefattande jämväl gruppering av de olika stationsorterna i dyrortshänseende. Enligt berörda grunder äro postorterna indelade i följande ortsgrupper, nämligen grupp 1 (dyraste ort), grupp 2, grupp 3 A, grupp 3 B samt grupp 4 (billig ort). Ortstillägg utgår till sådan manlig tjänsteman av postexpeditörs eller högre grad, vilken är berättigad till dylikt tillägg, samt till kvinnlig tjänsteman — undantagandes kvinnligt biträde — med 15 procent å den fasta avlöningen, därest vederbörande är stationerad å ort, tillhörande grupp 1, och med 10 procent å den fasta avlöningen, om vederbörande är stationerad å ort, tillhörande grupp 2 eller 3 A; ortsgrupp 3 B anses icke såsom dyrort för nu ifrågavarande tjänstemän. Ortstillägget må dock icke överstiga, i de fall då detsamma utgår med 15 procent, 450 kronor per år för manlig och 225 kronor per år för kvinnlig tjänsteman och, i de fall då detsamma utgår med 10 procent, 300 kronor per år till manlig och 150 kronor per år till kvinnlig tjänsteman.

Till tjänstemän av lägre grad utgår det för de olika ortsgrupperna gällande fixa ortstillägget med enahanda belopp för samtliga grupper av befattningshavare — förste postvaktmästare, förste postiljoner, postvaktmästare och postiljoner. För de olika ortsgrupperna gälla följande ortstillägg, nämligen

för grupp 1: 250 kronor, med höjning efter fem år till 300 kronor och efter tio år till 350 kronor,

för grupp 2: 200 kronor, med förhöjning efter fem år till 250 kronor och efter tio år till 300 kronor, samt

för grupperna 3 A och 3 B: 150 kronor, utan vidare förhöjning.

Kvinnligt biträde, stationerat i Stockholm, äger uppbära ortstillägg med 150 kronor för år och kvinnligt biträde, stationerat å annan dyrort, äger åtnjuta dylikt tillägg med 100 kronor per år.

Ortstillägg, som utgår till tjänsteman av postexpeditörs eller högre grad eller till kvinnligt biträde, anses såsom lön, men medför icke höjning av pensionsunderlaget; ortstillägg, som åtnjutes av tjänsteman av lägre grad än postexpeditör, fördelas så att tre fjärdedelar hänföras till lön och en fjärdedel till tjänstgöringspenningar.

Bostad in natura eller bostadsersättning, vilka avlöningsformer gälla vid statens järnvägar och statens vattenfallsverk ävensom till vissa befattningshavare i telegrafverket och skogsstaten, förekommer icke vid postverket. Däremot äga tjänstemän av lägre grad än postexpeditör, i likhet med motsvarande befattningshavare vid de övriga kommunikationsverken, erhålla uniformspersedlar in natura eller beklädnadsersättning med visst belopp enligt bestämmelser, som utfärdas av generalpoststyrelsen.

I det jag nu går att framlägga förslag till löneförbättring för postverkets personal, vill jag till en början, beträffande löne regleringens omfattning, dess förhållande till krigstidstillägg och krigstidshjälp samt allmänna synpunkter i övrigt, hänvisa till vad jag i dessa avseenden förut anfört vid behandlingen av frågan om löneförbättring till personalen vid statens järnvägar. Av skäl, som i nämnda yttrande närmare utvecklats, har jag ej ansett möjligt att annat än undantagsvis ifrågasätta ändringar i kommissionens förslag. Vid detta utarbetande har tagits sikte på att vinna analoga lönebelopp för jämställda tjänstemannagrupper vid de olika verk, för vilka en provisorisk löne reglering nu föreslagits. De jämförelser, som i sådant hänseende gjorts, har jag lämnat orubbade, även om jag i ett eller annat fall icke funnit dem alldeles obestriddiga. Härmed vill jag ej heller hava bundit mig för att i allo lika lönesynpunkter böra anläggas beträffande postverket som ifråga om statens järnvägar, telegrafverket och vattenfallsverket.

Vid den närmare behandlingen av frågan om löne reglering för postpersonalen följer jag samna uppställning av ämnet, som använts av kommissionen.

Vissa förändringar beträffande ortstillägget.

Kommissio-
nen.

Beträffande ortstillägget vid postverket har kommissionen fäst uppmärksamheten vid det förhållandet, att — fränsett den särskilda typen av ortstillägg för kvinnligt biträde — helt olika principer gälla för ortstillägg till, å ena sidan, tjänstemän av postexpeditörs eller högre grad, och, å andra sidan, tjänstemän av lägre grad, ävensom att ortstillägg icke tillkommer tjänsteman av högre grad än postmästare av klass 3 och kontrollör, oaktat även för tjänstemän av högre grader olikheterna uti levnadskostnaderna å olika orter göra sig gällande i lika hög grad som för övriga tjänstemän.

Enligt kommissionens förmenande hade det varit önskvärt, därest systemet för ortstillägg åt tjänstemän av lägre grad vid postverket vid nu förevarande reglering kunnat bringas till överensstämmelse med vad i detta avseende gäller för såväl posttjänstemän av högre grad som ock för tjänstemän vid telegrafverket. Av lönetekniska skäl har emellertid kommissionen funnit en sådan förändring icke möjlig att genomföra på nuvarande stadium, utan ansett härmed böra anstå intill dess en slutgiltig lösning av frågan om ortstillägg kunde åvägbringas för samtliga de verk, vilka kommissionens huvuduppdrag avsåge.

För vinnande av ökad likformighet mellan tjänstemän av lägre grad och tjänstemän av högre grad i fråga om ortstillägg, har kommissionen likväl föreslagit, att tjänstemän av lägre grad än postexpeditör, stationerade å ort, tillhörande grupp 3 A, må erhålla ortstillägg med samma belopp som tjänstemän å ortsgрупп 2, liksom fallet är för tjänsteman av högre grad, vilken är stationerad å ort, tillhörande grupp 3 A. Härigenom kunna gruppernas antal inskränkas till 4, vilka lämpligen kunna beämnas grupp 1 (dyraste ort = nuvarande grupp 1), grupp 2 (= nuvarande grupperna 2 och 3 A), grupp 3 (= nuvarande grupp 3 B) samt grupp 4 (billigaste ort = nuvarande grupp 4).

Den förhöjning av ortstillägget till tjänstemän av lägre grad än postexpeditör, som beträffande ortsgруппerna 1 och 2 för närvarande inträder efter 5 resp. 10 år, har kommissionen ansett i stället böra, i anslutning till nu gällande perioder för ålderstilläggs intjänande för dessa tjänstemän, inträda efter 6 resp. 12 år.

Beloppet av ortstillägget till tjänstemän av lägre grad än postexpeditör anser kommissionen böra, för att ifrågavarande tjänstemän

vid stationering å dyrort må erhålla en sammanlagd avlöning, ungefärligen motsvarande den som skulle tillkomma likställda tjänstemän inom de övriga verken, bestämmas till följande belopp å de olika ortsgrupperna, nämligen

å grupp 1 till 350 kronor, med förhöjning efter 6 år till 400 kronor och efter 12 år till 450 kronor,

å grupp 2 till 250 kronor, med förhöjning efter 6 år till 300 kronor och efter 12 år till 350 kronor, samt

å grupp 3 till 150 kronor, utan vidare förhöjning.

Enär jämväl tjänstemännen av högre grad än postmästare av klass 3 och kontrollör finnas stationerade å såväl billiga som dyra orter och alltså beträffande dem samma skäl för ortstillägg föreligger som beträffande övriga tjänstemän, håller kommissionen före, att rätten till ortstillägg bör utsträckas att omfatta även tjänstemän av högre grader än de nyssnämnda. Härigenom undanröjes också det hittills rådande missförhållandet, att exempelvis en postmästare av klass 3 å dyraste ort — ehuruval av lägre tjänstegrad och med 500 kronors mindre fast avlöning — likväl, på grund av det honom tillkommande ortstillägget, ägt uppbära i det närmaste lika hög avlöning som en postmästare av klass 2 B å samma ort.

Några andra förändringar av ortstillägget än de nu nämnda anser sig kommissionen icke på nuvarande stadium böra ifrågasätta. Följaktligen skulle ortstillägget för tjänstemän av postexpeditörs eller högre grad fortfarande utgå med högst 450 kronor respektive 300 kronor till manlig tjänsteman och högst 225 respektive 150 kronor till kvinnlig tjänsteman.

Emellertid anser kommissionen att, för åvägabringande av ökad likformighet mellan de kvinnliga tjänstemännen inbördes, ortstillägget till kvinnligt biträde bör utgå enligt samma grunder som till övriga kvinnliga tjänstemän, alltså med 15 respektive 10 procent å den fasta avlöningen, dock högst 225 respektive 150 kronor för år.

Önskvärt hade varit, därest ortstillägget för tjänstemän inom de lägre graderna vid postverket kunnat i detta sammanhang omläggas till procentsystem av det slag, som gäller för posttjänstemän inom högre grader samt för tjänstemän vid telegrafverket och statens vattenfallsverk. En sådan förändring skulle emellertid haft till följd, att de lägre posttjänstemännen vid stationering å dyrort icke skulle kommit i åtnjutande av sammanlagd avlöning med tillnärmelsevis samma

*Departementets
chefen.*

belopp som befattningshavare inom de andra verken, vilka sistnämnda befattningshavare vid stationering å dyrort uppbära, förutom ortstillägg, jämväl förhöjning av hyresbidraget. Omläggningen av ortstillägget till den lägre postpersonalen torde därför, såsom kommissionen framhållit, böra anstå intill dess ortstilläggsfrågan i sin helhet kan vinna en slutgiltig lösning.

Mot de av kommissionen föreslagna beloppen av de fixa ortstilläggen har jag icke haft något att erinra. Kommissionens förslag, att antalet ortsgupper skulle minskas från 5 till 4 samt att förhöjning av ortstillägget skulle inträda efter 6 resp. 12 år i samband med de ordinarie avlöningsförhöjningarna i stället för såsom hittills, efter 5 resp. 10 år, synas likaledes lämpliga, icke minst ur synpunkten av den ökade enkelhet i avlöningssystemet, som därigenom vinnas.

I likhet med kommissionen anser jag, att ortstillägg, vilket enligt nu gällande bestämmelser icke må utgå till tjänsteman av högre grad än kontrollör eller postmästare av klass 3, bör tillkomma samtliga tjänstemän även av högre grader. Beträffande de allmänna skälen för en dylik utsträckning av rätten till ortstillägg tillåter jag mig hänvisa till vad av kommissionen i detta avseende anförts.

I detta sammanhang vill jag omnämna, att posttjänstemännens förening i sitt yttrande över kommissionsförslaget framhållit det såsom en naturlig följd av den löneförhöjning, som föreslagits för postverkets tjänstemän av högre grader — i regel 500 kronor — att även maximibeloppen av ortstillägget, varuti kommissionen icke föreslagit någon förändring, bleve förhöjda med belopp, motsvarande 10 resp. 15 procent å löneförhöjningen. Maximibeloppen skulle i enlighet härmed höjas till 350 resp. 525 kronor för manlig tjänsteman och till 200 resp. 300 kronor för kvinnlig tjänsteman. Ehuru ett dylikt yrkande synes hava visst fog för sig, har jag likväl icke ansett mig böra föreslå någon förhöjning av de nu gällande maximibeloppen, enär, enligt vad jag inhämtat, sammanlagda avlöningen till posttjänstemän å dyrort med tillämpning av dessa maxima befunnits i stort sett motsvara sammanlagda avlöningen till å dyrort stationerade tjänstemän vid de övriga i detta sammanhang reglerade verken.

Posttjänstemännens förening har också ifrågasatt, att kvinnliga tjänstemän skulle äga åtnjuta ortstillägg intill samma maximibelopp som manliga tjänstemän. Då en kvinnlig tjänsteman ansetts böra åtnöjas med lägre fast avlöning än en motsvarande manlig tjänsteman, synes det emellertid foljdriktigt, att maximibeloppet av ortstillägget sättes lägre för den kvinnliga tjänstemannen än för den manliga. Frågan, huruvida

detta maximibelopp bör, såsom hittills varit fallet, utgöra allenast hälften av det maximibelopp, som gäller för manlig tjänsteman, eller möjligen fastställas till högre proportion, torde, liksom ock frågan om höjning av maximibeloppen över huvud taget, icke nu kunna upptagas till prövning, utan därmed böra anstå till dess en utredning av ortstilläggsfrågan i dess helhet åvägabragts.

Vidkommande slutligen kommissionens förslag, att ortstillägget till kvinnligt biträde hädanefter skulle utgå procentuellt å den fasta avlöningen enligt samma grunder som till övriga kvinnliga tjänstemän vid postverket, finner jag mig böra tillstyrka en dylik anordning, såsom varande ägnad att åvägabringa ökad likformighet inom postverkets avlöningsväsen.

De lägre tjänstemännens indelande i fyra avlöningsgrupper.

I skrivelse den 22 januari 1918 har generalpoststyrelsen gjort framställning i fråga om tjänstemännens av lägre grad än postexpeditör indelande i avlöningshänseende i fyra grupper, vilken framställning remitterats till kommissionen för yttrande.

Generalpoststyrelsens ifrågavarande framställning är av följande lydelse:

*Generalpost-
styr. lsens
förslag.*

»Enligt § 1 av det den 20 juni 1913 fastställda avlöningsreglementet för tjänstemän vid postverket äro de vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar anställda tjänstemännen av lägre grad än postexpeditörer i fråga om den fasta avlöningen indelade i endast två grupper, omfattande den ena förste postvaktmästare och förste postiljoner och den andra postvaktmästare och postiljoner. Denna indelning är ej numera väl avpassad efter den olika vikten av de göromål, som åligga dessa tjänstemän. Detta förhållande har ock i viss mån erkänts i avlöningsreglementet, i det att, enligt § 8, tillägg till tjänstgöringspenningarna kunna tilldelas ej endast postvaktmästare och postiljoner, som bestrida viktigare göromål, utan numera även förste postvaktmästare och förste postiljoner, som bestrida göromål av särskilt maktpåliggande art. Postvaktmästare och postiljoner, vilka åtnjuta tillägg till tjänstgöringspenningarna, hava samma åligganden som förste postvaktmästare och förste postiljoner i allmänhet. De benämnas ock »tillförordnade» förste postvaktmästare och »tillförordnade» förste postiljoner samt pläga i viss ordning befordras till ordinarie sådana funktionärer. Förste postvaktmästare och förste postiljoner åter, vilka åtnjuta tillägg till tjänstgöringspenningarna, hava fått sig anförtrodda göromål av mera maktpåliggande beskaffenhet än dem, som åligga förste postvaktmästare och förste postiljoner i allmänhet. På grund därav kunna, i avseende å avlöningen i mera vidsträckt bemärkelse, de tjänstemän, om vilka nu är fråga, för närvarande

anses indelade i tre grupper, omfattande, den första de förste postvaktmästare och förste postiljoner, som åtnjuta tillägg till tjänstgöringspenningarna, den andra övriga förste postvaktmästare och förste postiljoner ävensom tillförordnade sådana samt den tredje postvaktmästare och postiljoner.

I en till styrelsen ingiven skrivelse har Svenska Postmannaförbundet framställt den uppfattning, att ej heller denna gruppindelning ställde funktionärerna i den tjänsteställning och gäve dem de förmåner, som deras olika göromål borde medföra. Förbundet har därför avgivit ett förslag till ny gruppindelning för dessa funktionärer. Enligt detta förslag skulle de indelas i fyra grupper.

Sedan frågan om en fyrdelning av ifrågavarande funktionärer varit föremål för överläggning å ett hos styrelsen hållet sammanträde med samtliga postdirektörer och utsedda representanter för Svenska Postmannaförbundet fått tillfälle att inför generalpostdirektören yttra sig över ett inom styrelsen uppgjort förslag i ärendet, har styrelsen funnit sig böra hos Kungl. Maj:t hemställa, att åsyftade funktionärer måtte i avseende å den fasta avlöningen indelas i fyra grupper.

Vid bifall till denna hemställan är det avsett att häntöra

till första gruppen huvudsakligen tjänstemän, motsvarande nuvarande förste postvaktmästare och förste postiljoner, vilka åtnjuta tillägg till tjänstgöringspenningarna, d. v. s. de, som utöva förmanskap antingen vid postkontor för större arbetsstyrka eller eljest under krävande förhållanden eller ock inom viktigare postkupéer,

till andra gruppen huvudsakligen tjänstemän, motsvarande övriga nuvarande förste postvaktmästare och förste postiljoner, ordinarie och tillförordnade, med undantag dock för sådana brevbärförmän i Stockholm och Göteborg ävensom värdebrevbärare och sorterare å postkontor av ankommande brev eller annan avgående post än brev, vilka efter innevarande års utgång befordras till dylika befattningar,

till tredje gruppen huvudsakligen sådana brevbärförmän i Stockholm och Göteborg ävensom värdebrevbärare och sorterare å postkontor av ankommande brev eller av annan avgående post än brev, vilka icke skola tillhöra andra gruppen. järnvägs-postiljoner, med undantag av dem, som endast beledsaga fackpost o. d. samt chaufförer och

till fjärde gruppen tjänstemän, motsvarande övriga nuvarande postvaktmästare och postiljoner.

Ifrågavarande tjänstemän synas lämpligen böra benämnas, de som tillhöra första gruppen överpostiljoner, de som tillhöra andra gruppen förste postiljoner samt de som tillhöra tredje och fjärde grupperna postiljoner av klass 1 och klass 2.

Indelningen torde böra komma till användning vid den provisoriska löne-reglering för postverkets personal, som är avsedd att, efter förslag av 1915 års kommission för gemensamma avlöningsbestämmelser vid kommunikationsverken m. fl. verk, genomföras från 1919 års ingång.

Styrelsens vaktmästare, om vilka förslag framställts att de skola i avlöningshänseende likställas med motsvarande tjänstemän vid distrikts- och lokalförvaltningarna, torde böra erhålla fasta avlöningar i fjärde gruppen, förste vaktmästare med bibehållande av honom nu tillerkänt arvode av 200 kronor om året.

På grund av det anförda får generalpoststyrelsen i underdånighet hemställa, att Kungl. Maj:t måtte bestämma, att vid den provisoriska löne-reglering, som är avsedd att genomföras vid postverket för år 1919, förste postvaktmästare och likställda eller lägre tjänstemän skola, i avseende å den fasta avlöningen, vara in-

delade i fyra klasser, med benämningarna överpostiljoner, förste postiljoner samt postiljoner av klass 1 och klass 2.»

Kommissionen har rörande denna fråga anfört följande:

Kommissionen.

»Generalpoststyrelsens förevarande förslag innebär i huvudsak icke annan ändring i vad för närvarande gäller än att en ny avlöningsgrupp skulle tillkomma mellan den lägsta avlöningsgruppen och de nuvarande förste postvaktmästarna respektive förste postiljonerna. Till denna nya grupp skulle hänföras dels de för närvarande till lägsta gruppen hörande postiljoner, vilka tjänstgöra inom postkupé, ävensom chaufförer, dels ock vissa funktionärer, vilka hittills hänförts till förste postvaktmästare respektive förste postiljoner. Beträffande sådana funktionärer skulle anordningen dock gälla endast befattningshavare, som befordras efter 1919 års ingång och således icke beröra nuvarande tjänst innehavare.

Enär de vid järnvägsposten tjänstgörande postiljonernas göromål, enligt vad kommissionen inhämtat, äro av betydligt mera kvalificerad beskaffenhet än de göromål, som åligga övriga obefordrade tjänstemän — sålunda fordras, att dessa postiljoner äga fullständig kännedom i dirigering, och inom postkupéerna hava de att på eget ansvar förrätta sorteringen av annan post än brev — anser kommissionen skäligt, att ifrågavarande funktionärer bliva hänförda till en högre avlöningsgrupp än de obefordrade tjänstemännen. Ävenledes synes det riktigt, att de befattningar vid postkontoren, brevbärförmän, värdebrevbärare och sorterare av ankommande brev samt av annan avgående post än brev, vilka förut, i saknad av en mellangrad, måst hänföras till samma avlöningsgrupp som dem, vilka utföra egentliga förste postvaktmästar- och förste postiljongöromål, ehuru deras arbete icke anses vara av samma kvalificerade beskaffenhet som dessa senares, hädanefter tillföras den nya gruppen. Emellertid anser kommissionen skäligt att, såsom ock av generalpoststyrelsen föreslagits, de nuvarande befattningshavarna icke beröras av förändringen utan för framtiden bibehållas i sin egen-skap av förste postvaktmästare eller förste postiljoner.

Kommissionen, som sålunda funnit den av generalpoststyrelsen gjorda fördelningen av tjänstemännen mellan de olika lönegrupperna väl avvägd, har dock ansett denna fördelning icke böra lägga hinder i vägen för verkets ledning att, därest så med hänsyn till arbetets art skulle befinnas erforderligt och lämpligt, vidtaga mindre jämkningar i grupperingen.

Emot de av generalpoststyrelsen föreslagna nya benämningarna för de olika befattningsgrupperna har kommissionen icke heller haft något att erinra.

Det av generalpoststyrelsen framlagda förslaget rörande de lägre tjänstemännens indelning i avlöningshänseende i fyra olika grupper åsyftar jämväl, att befattningen överpostiljon skulle i sammanhang med nu förevarande lönereglering upptöras på ordinarie stat. Då ifrågasättande befattning såsom icke ordinarie förefunnits sedan 1917 års ingång och för verket visat sig vara av stor betydelse, anser sig kommissionen böra tillstyrka, att densamma nu överföres på ordinarie stat. Detta synes önskvärt jämväl för att befattningshavarna i denna tjänst därigenom må kunna beredas de större förmåner i fråga om pensionering, avlöning under sjukdom m. m., som böra vara förenade med innehavandet av den högre tjänsten.»

Departement-
chefen.

Såsom av generalpoststyrelsens framställning framgår, hava tjänstemännen av lägre grader inom postverket hittills varit indelade i tre avlöningsgrupper, nämligen postiljoner och de med dem likställda postvaktmästarna, förste postiljoner och de med dem likställda förste postvaktmästarna samt, såsom den högsta gruppen, överpostiljoner, vilka senare likväl hittills icke varit uppförda på ordinarie stat. Förslaget om inrättande av en ny avlönings- och tjänstegrad mellan den obefordrade gruppen och förste postiljonerna synes lämpligt och väl motiverat på grund av göromålets olika art. Den föreslagna fördelningen av tjänstemännen mellan de olika avlöningsgrupperna finner jag ävenledes väl avvägd, men anser, i likhet med kommissionen, att generalpoststyrelsen bör äga möjlighet att vidtaga jämkningar i grupperingen, därest sådant med hänsyn till arbetets beskaffenhet skulle befinnas erforderligt. En dylik jämkning torde möjligen tarvas beträffande postverkets chaufförer. I sitt yttrande över kommissionens förslag har nämligen generalpoststyrelsen framhållit det ansvar för posternas behöriga befordran, som påvilar chaufförerna, samt de avsevärda risker, som i följd av den intensiva posttrafiken äro förenade med uppdraget såsom chaufför. På grund härav samt med hänsyn till svårigheterna att erhålla fullt kvalificerade tjänstemän till dessa befattningar har styrelsen hemställt om rättighet att i någon form tilldela chaufförerna särskild gottgörelse utöver avlöningen såsom postiljoner av klass 1. Yrkande om förbättrad ställning i lönehänseende för chaufförerna har likaledes framställts av svenska postmannaförbundet. Dessa önskemål i fråga om chaufförerna synas befogade och torde lämpligast kunna tillgodoses i sådan ord-

ning, att ifrågavarande funktionärer, vilka enligt det ursprungliga förslaget skulle hänföras till postiljoner av klass 1, i stället hänföras till närmast högre avlöningsgrupp, nämligen förste postiljonerna.

Med anledning av att vissa kategorier befattningar, som hittills räknats såsom förste postvaktmästare, framdeles skulle tillhöra den nya lägre mellangruppen, har kommissionen föreslagit, att nuvarande innehavare av dylika befattningar skulle lämnas oberörda av förändringen samt för framtiden bibehållas i sin egenskap av förste postvaktmästare. En sådan övergångsbestämmelse finner jag fullt riktig. Men denna regel bör gälla icke endast de förste postvaktmästare av nu ifrågavarande slag, som före 1919 års ingång konstituerats till ordinarie, utan även så kallade »tillförordnade» dylika funktionärer, vilka före samma tidpunkt befordrats till befattningen, ehuru de icke hunnit bliva ordinarie.

Förslaget om uppförande på ordinarie stat av befattningen överpostiljon finner jag mig böra tillstyrka på de av kommissionen anförda skäl.

I detta sammanhang vill jag med några ord beröra frågan om titlarna för posttjänstemännen inom de lägre graderna. Generalpoststyrelsen har icke ifrågasatt annan ändring i de nuvarande titlarna än att benämningarna postvaktmästare och förste postvaktmästare skulle ersättas av de redan befintliga benämningarna postiljon respektive förste postiljon, varförutom styrelsen antagit benämningen överpostiljon för den högsta graden. Svenska postmannaförbundet har emellertid framkommit med förslag till helt nya titlar för de olika befattningshavarna: förste kupémästare och kupémästare, förste kontorsbiträde och kontorsbiträde, förrådsföreståndare, uppsyningsman m. m. Att vid nu förevarande provisoriska lönereglering företaga någon mera genomgripande förändring i avseende å tjänstebenämningarna synes dock mindre lämpligt. De av generalpoststyrelsen använda benämningarna anser jag därför böra bibehållas.

Fast avlöning till tjänstemännen inom de lägre graderna.

Med hänsyn till hela den nu förevarande löneregleringens mera provisoriska karaktär har kommissionen ansett sig böra, såvitt möjligt, undvika att vidtaga ändring i nu bestående avlöningsskalor. Beträffande tjänstemännen inom de lägre graderna vid postverket har kommissionen

Kommissionen.

likväl funnit nödvändigt att föreslå nya skalor, men har därvid låtit sig angeläget vara att, i all den mån detta varit möjligt, bibehålla icke endast den nu gällande tiden för slutavlönings intjänande samt det nuvarande antalet ålderstillägg, utan även samma storlek av ålderstilläggen som för närvarande gäller.

a) postiljon
av klass 2.

Postvaktmästare och postiljoner, hittills utgörande den obefordrade gruppen av tjänstemän utan högre kompetens vid postverket, åtnjuta för närvarande fast avlöning med följande belopp:

begynnelsevlöning	1,200 kronor,
efter 3 år	1,300 »
» 6 »	1,400 »
» 9 »	1,500 »
slutavlöning efter 12 år	1,650 » ,

vartill kommer, i förekommande fall, ortstillägg enligt angivna grunder.

För *postiljon av klass 2*, såsom befattningshavare inom den obefordrade gruppen hädanefter skulle benämnas, har kommissionen föreslagit följande fasta avlöning, nämligen

begynnelsevlöning	1,550 kronor
efter 3 år	1,650 »
» 6 »	1,750 »
» 9 »	1,850 »
slutavlöning efter 12 år	1,950 » .

b) postiljon
av klass 1.

Postiljon av klass 1 utgör benämningen å befattningshavare i den nya mellangraden. För *postiljon av klass 1* föreslår kommissionen följande fasta avlöning:

begynnelsevlöning	1,650 kronor
efter 3 år	1,750 »
» 6 »	1,850 »
» 9 »	1,950 »
» 12 »	2,100 »
slutavlöning efter 15 år	2,250 » .

Förste postvaktmästare och förste postiljoner åtnjuta för närvarande fast avlöning med följande belopp:

c) förste postiljon.

begynnelseavlöning	1,500	kronor
efter 3 år	1,600	»
» 6 »	1,700	»
» 9 »	1,800	»
slutavlöning efter 12 år	1,950	»

Till *förste postiljon*, såsom samtliga befattningshavare i denna grupp hädanefter skulle benämnas, har kommissionen ansett sig böra föreslå en fast avlöning av:

begynnelseavlöning	1,850	kronor
efter 3 år	1,950	»
» 6 »	2,100	»
» 9 »	2,250	»
slutavlöning efter 12 år	2,400	»

För *överpostiljon* har kommissionen föreslagit följande fasta avlöning:

d) överpostiljon.

begynnelseavlöning	2,100	kronor
efter 3 år	2,250	»
» 6 »	2,400	»
slutavlöning efter 9 år	2,700	»

De av kommissionen föreslagna avlöningarna för de lägre tjänstemännen vid postverket synas lämpligt avvägda. För den lägsta gruppen vid postverket, postiljonerna av klass 2, skulle avlöningen komma att överensstämma med avlöningarna till de obefordrade grupperna inom de övriga verken, så nära som detta är möjligt med hänsyn till avlöningsskalornas olika konstruktion. Beträffande de övriga avlöningsgrupperna har i allmänhet bibehållits den relation i avlöningshänseende, som hittills varit rådande såväl mellan befattningarna inbördes som ock i förhållande till befattningar inom närliggande verk, särskilt statens järnvägar. Vad särskilt beträffar den nya mellangraden, postiljon av klass 1, har det framhållits, att denna befordringsgrad för flertalet innehavare skulle komma att utgöra sluttjänst, och i följd härav synes det riktigt, att denna befattning tilldelas en slutavlöning, som icke allt för obetydligt överstiger slutavlöningen för den obefordrade gruppen. Det särskilda ålderstillägget för postiljon av klass 1 efter 15 år finner

Departementschefen.

jag därför lämpligt. När befordringen till den högsta och jämförelsevis fåtaliga tjänstegraden, överpostiljon, helt naturligt i regel kan ske först vid senare år. finner jag det riktigt och i överensstämmelse med allmänna lönetekniska regler, att för denna befattning bestämmes ett mindre antal åderstillägg än för de lägre befattningarna och synes den föreslagna avlöningsskalan av 9 år i sådant hänseende lämplig.

Avlöningen till vaktmästare hos generalpoststyrelsen.

Vaktmästare hos generalpoststyrelsen åtnjuter för närvarande fast avlöning med följande belopp:

begynnelseavlöning	1,140 kronor
efter 3 år	1,260 »
» 6 »	1,380 »
» 9 »	1,500 »
slutavlöning efter 12 år	1,650 »

utan rätt till ortstillägg.

Av generalpoststyrelsen har föreslagits, att sagda befattningshavare skulle i avlöningshänseende likställas med motsvarande tjänstemän vid distrikts- och lokalförvaltningarna och sålunda erhålla fast avlöning i fjärde gruppen jämte ortstillägg.

I anslutning till generalpoststyrelsens förevarande framställning har kommissionen föreslagit, att vaktmästare hos styrelsen skulle erhålla fast avlöning med samma belopp som postiljon av klass 2. Med tillägg av ortstillägg enligt för Stockholm gällande grunder skulle sammanlagda avlöningen för dylik vaktmästare alltså komma att utgöra:

begynnelseavlöning	1,900 kronor
efter 3 år	2,000 »
» 6 »	2,150 »
» 9 »	2,250 »
» 12 »	2,400 »

Till förste vaktmästare hos generalpoststyrelsen skulle härutöver fortfarande såsom hittills utgå ett särskilt arvode av 200 kronor för år, att hänföras till tjänstgöringspenningarna.

Avdraget å lönen för vaktmästare med fri bostad har kommissionen föreslagit böra höjas från 300 till 400 kronor.

Enär vaktmästarna hos generalpoststyrelsen, enligt vad jag inhämtat, *Departements-
chefen.* hava daglig tjänstgöringstid av samma längd som övriga tjänstemän därstädes, synes det riktigt, att dessa vaktmästare erhålla samma avlöning som övriga obefordrade tjänstemän av lägre grad vid verket. Då det vidare är avsett, att vaktmästarna hos styrelsen skola rekryteras från tjänstemännen vid distrikts- och lokalförvaltningarna, varifrån jämväl vikarier tillhandahållas under ledighet för vaktmästare hos styrelsen, synes det av vikt, att enahanda avlöning gäller för dylik vaktmästare som för befattningshavare i den avlöningsgrupp, varifrån rekryteringen sker, nämligen postiljoner av klass 2. Jag vill här erinra om att jag jämväl beträffande vaktmästare hos järnvägsstyrelsen och telegrafstyrelsen vid den nu föreliggande löneregleringen föreslagit avlöning enligt samma grunder som för den lägsta gruppen av linje-personalen inom vederbörande verk.

Emot det föreslagna särskilda arvodet till förste vaktmästare hos generalpoststyrelsen samt avdraget å lönen för vaktmästare med fri bostad har jag icke något att erinra.

»Tillförordnade» befattningshavare inom de lägre graderna.

Enligt § 8 i avlöningsreglementet för tjänstemän vid postverket äger postvaktmästare eller postiljon, vilken meddelats uppdrag att bestrida viktigare göromål — d. v. s. göromål, som ankomma på förste postvaktmästare eller förste postiljon — att erhålla särskilt tillägg till tjänstgöringspenningarna med högst 240 kronor för år räknat. Enahanda tillägg må utgå till förste postvaktmästare eller förste postiljon, som meddelats uppdrag att bestrida sådana göromål, som ankomma på tjänstemän av föreslagna överpostiljons grad. Postvaktmästare eller postiljon, som meddelats dylikt uppdrag, benämnes »tillförordnad» förste postvaktmästare eller förste postiljon. Dylika »tillförordnade» befattningar uppkomma dels till följd av nya, genom trafikens stegring framkallade behov dels, och detta framför allt, genom utbyte av post-expeditörstjänster mot befattningar av nu ifrågavarande slag. I själva verket är alltså här fråga om en verklig högre tjänst, av vilken den tillförordnade är faktisk innehavare. På grund av det förhållandet att ordinarie tjänster av det slag det här gäller till antalet bestämmas av riksdagen och, enligt tillämpad praxis, beviljas först sedan befattningarna varit i verksamhet någon tid, måste emellertid de tillförordnade innehavarna kvarstå såsom sådana ganska länge, i regel i

flera år, intill dess de, efter beslut av riksdagen om ökat antal nya ordinarie befattningar, i tur och ordning konstitueras till ordinarie.

Kommis-
sionen.

På grund av de för tjänstemännen inom de lägre graderna föreslagna nya avlöningsskalornas inbördes konstruktion, har kommissionen icke funnit det möjligt att, såsom hittills skett, bestämma vissa fixa tillägg till tjänstgöringspenningarna till dylika tillförordnade befattningshavare. Med hänsyn till att en »tillförordnad» befattningshavare, då han utnämnts till ordinarie, fortsätter med att bestrida samma göromål, som han såsom tillförordnad fullgjort, och vederbörande sålunda kan sägas i själva verket hava erhållit befordran redan i och med att han blivit »tillförordnad», har det emellertid syntts kommissionen riktigt, att den tillförordnade också redan från början tillförsäkras avlöning med samma belopp som han skulle ägt uppbära, därest han omedelbart konstituerats till ordinarie innehavare av tjänsten, dock med frändrag av lämpligt belopp i anledning av de ökade pensionsavgifter, som inträda vid konstituerandet till ordinarie. Detta avdrag har kommissionen ansett lämpligen kunna bestämmas till 60 kronor eller samma belopp, varmed sammanlagda avlöningen till en »tillförordnad» förste postvaktmästare eller förste postiljon för närvarande understiger den avlöning, som erhålles vid befordran till ordinarie. Kommissionen har därför föreslagit införandet av en bestämmelse av innebörd, att tjänstemän, tillhörande nu ifrågavarande grupper, vilka i ovan angiven ordning meddelas *stadigvarande* uppdrag att bestrida göromål, som ankomma på tjänsteman, tillhörande högre grupp, skola äga uppbära så stort tillägg till tjänstgöringspenningarna, att vederbörande tjänsteman sammanlagt erhåller en avlöning, som med 60 kronor understiger vad han skulle ägt uppbära, om han omedelbart befordrats till ordinarie innehavare av tjänsten.

Skulle uppdrag av ovan omförmält slag vara av allenast *tillfällig* beskaffenhet, har kommissionen ansett den tillförordnade, enligt vanliga vikariatsregler, böra uppbära skillnaden mellan tjänstgöringspenningarna i lägsta lönegraden för, å ena sidan, tjänst med göromål av det slag uppdraget avser och, å andra sidan, egen befattning.

Departementis-
chefen.

Kommissionens förslag i fråga om visst avlöningstillägg till tjänsteman inom de lägre graderna, vilken meddelats *stadigvarande* uppdrag att bestrida göromål, som eljest ankomma på tjänsteman av högre tjänstegrad, synes riktigt, därest man anser sig böra bibehålla det »tillförordnade» system, som nu förefinnes. Lämpligheten av detta system

torde dock kunna starkt ifrågasättas. Ett sådant förhållande, som det ovan skildrade, nämligen att stora grupper av tjänstemän skola nödgas att under ganska lång tid i egenskap av »tillförordnade» kvarstå å högre befattningar, vartill de i verkligheten redan befordrats, måste, särskilt från personalens synpunkt, framstå såsom mindre tillfredsställande. Visserligen skulle dylik funktionär enligt kommissionens förslag få ett tjänstgöringstillägg, som under tjänstgöring tillförsäkrar honom i det närmaste samma avlöning som en ordinarie, men i händelse av sjukdom får han icke den sjukavlöning, som skulle tillkomma honom såsom ordinarie innehavare av tjänsten och i fråga om såväl egen pension som änkepension står han likaledes på den lägre befattningens plan.

Kommissionen har också framhållit det såsom högeligen önskvärt, om en förändring härutinnan kunde vidtagas. Dess ovannämnda förslag är därför ett eventuellt sådant, avsett att komma till användning endast för det fall, att icke vederbörande tjänsteman samtidigt med befordringen till den högre tjänsten kunde komma på ordinarie stat.

En förändring i av kommissionen antydd riktning synes mig ock av förhållandena påkallad. I enlighet med den fullt riktiga grundsatsen, att icke för något arbete bör användas högre kvalificerad arbetskraft än arbetets art kräver, pågår vid postverket ett ständigt utbytande av postexpeditörstjänster mot befordrade befattningar av lägre grad. Men då synes det ock av vikt, att de tjänstemän av lägre grad, som övertaga dessa befattningar, även omedelbart eller så snart ske kan komma på ordinarie stat i den nya tjänsten i stället för att såsom hittills nödgas vänta härpå i två eller flera år. Från såväl generalpoststyrelsens som personalens sida har ock framhållits önskvärdheten av att en omläggning av dessa förhållanden kunde ske vid nu förevarande reglering.

Hela frågan synes mig lämpligast kunna ordnas på sådant sätt, att åt Kungl. Maj:t överlåtes att bestämma antalet ordinarie befattningar inom de lägre graderna vid postverket, liksom förhållandet är vid statens järnvägar och statens vattenfallsverk. Härigenom möjliggöres att bereda ordinarie tjänst för ovan omförmälda befattningshavare efter hand som de bliva befordrade å respektive befattningar. Anmärkas må, att enär enligt det för närvarande tillämpade förfaringssättet befattningarna såsom sådana inrättas och tillsätts i och med att vederbörande antagas såsom »tillförordnade», riksdagens beslutanderätt i fråga om antalet ordinarie tjänster inom de olika graderna redan nu är av huvudsakligen formell innebörd. Ett överflyttande på Kungl. Maj:t

av denna befogenhet skulle därjämte vara ägnat att förenkla behandlingen av dessa frågor.

Genom ett beslut av riksdagen i nu angiven riktning torde den av kommissionen föreslagna bestämmelsen, att »tillförordnad» befattningshavare med stadigvarande uppdrag av ovan omförmålt slag skulle äga uppbära tillägg till tjänstgöringspenningarna enligt vissa angivna grunder bliva obehörlig. Enär emellertid fortfarande torde förekomma, att även mera tillfälliga uppdrag av nu ifrågavarande beskaffenhet meddelas tjänsteman inom berörda grader, torde kommissionens jämväl framställda förslag om rätt för den tillförordnade att i dylika fall i enlighet med vanliga vikariatsregler uppbära skillnaden mellan tjänstgöringspenningarna böra antagas.

Beträffande detta ämne har generalpoststyrelsen framhållit, att det även kunde förekomma, att åt postexpeditör — på enahanda sätt som nyss sagts beträffande tjänstemän inom de lägre graderna — uppdroges att bestrida på förste postexpeditör eljest ankommande göromål av den anledning, att någon förste postexpeditörstjänst icke finnes disponibel. Styrelsen har därför föreslagit, att de av kommissionen för de lägre tjänstemännen i dessa avseenden föreslagna regler skulle utsträckas att omfatta jämväl postexpeditör, åt vilken uppdragits att under liknande förhållanden bestrida på förste postexpeditör ankommande göromål.

Att föreslå riksdagen att åt Kungl. Maj:t överlämna att bestämma även rörande antalet ordinarie postexpeditörs- och förste postexpeditörstjänster — varigenom den av generalpoststyrelsen framkastade frågan utan tvivel skulle bliva på ett praktiskt sätt löst — har jag likväl icke funnit mig böra tillstyrka. Däremot finner jag det skäligt, att postexpeditör, åt vilken uppdrages att i ovan angiven ordning bestrida göromål, som eljest åligga förste postexpeditör, bör, vare sig det gäller längre eller kortare tid, äga åtnjuta vikariatsersättning liksom vid förordnande på förste postexpeditörstjänst med belopp, motsvarande skillnaden mellan tjänstgöringspenningarna i lägsta lönegraden för, å ena sidan, förste postexpeditörsbefattning och, å andra sidan, egen befattning. Av kommissionen har jag inhämtat, att från dess sida icke finnes något att erinra mot en sådan anordning.

Fast avlöning till kvinnliga tjänstemän.

Kvinnligt biträde vid postverket åtnjuter för närvarande fast avlöning med följande belopp:

begynnelsevlöning	1,250 kronor
efter 3 år	1,450 »
slutavlöning efter 6 år	1,650 »

a) kvinnligt biträde.

Nuvarande avlöning.

vertill kommer ortstillägg med 150 kronor till biträde, stationerat i Stockholm, samt 100 kronor till biträde, stationerat å annan ort, där levnadskostnaderna äro särskilt höga.

För kvinnligt biträde har kommissionen föreslagit följande fasta avlöning:

Kommis- sionen.

begynnelsevlöning	1,700 kronor
efter 3 år	1,900 »
slutavlöning efter 6 år	2,100 »

Enligt vad jag inhämtat, äro de göromål, som åligga kvinnligt biträde, i fråga om arbetets art och ansvar av ganska olika beskaffenhet. Åt vissa av de hos generalpoststyrelsen anställda biträden hava anförtrotts göromål av i det närmaste lika maktpåliggande art, som pläga uppdragas åt kvinnliga postexpeditörer, under det andra utföra enklare arbete.

Departements- chefen.

Med hänsyn till detta förhållande har redan inom kommissionen uppstått fråga, huruvida icke en uppdelning av ifrågavarande befattningsgrupp i två särskilda avlöningsgrupper lämpligen borde vidtagas, i vilket fall slutavlöningen för den kvalificerade gruppen borde något mera närma sig slutavlöningen för kvinnlig postexpeditör, än vad enligt kommissionens ovannämnda förslag komme att bliva fallet. Då emellertid en uppdelning av denna befattningsgrupp vid postverket icke skulle kunna undgå att medföra konsekvenser även beträffande motsvarande befattningshavare inom närliggande verk, har kommissionen ansett en dylik förändring icke lämpligen böra genomföras på nuvarande stadium.

Den inom kommissionen sålunda väckta frågan har jag av huvudsakligen samma skäl som kommissionen ansett böra tills vidare anstå.

Mot den av kommissionen för kvinnligt biträde föreslagna fasta avlöningen har jag icke funnit något att erinra. Enligt vad jag inhämtat, äro de flesta kvinnliga biträdena tjänstgörande inom generalpoststyrelsen

och alltså stationerade i Stockholm. För dessa kommer sammanlagda avlöningen att, med tillägg av ortstillägget, utgöra 1,925 kronor i begynnelse- och 2,325 kronor i slutavlöning.

b) kvinnlig post- expeditör	<i>Kvinnlig postexpeditör</i> åtnjuter för närvarande fast avlöning med följande belopp:	
Nuvarande avlöning.	begynnelseavlöning	1,500 kronor
	efter 3 år	1,700 »
	» 6 »	1,900 »
	» 9 »	2,100 »

vartill kommer, i förekommande fall, ortstillägg.

För kvinnlig postexpeditör, som icke åtnjuter ortstillägg, höjes slutavlöningen efter 12 år med 100 kronor, vilket belopp anses tillhöra lönen, utan att dock medföra höjning av pensionsunderlaget. Detta tillägg har tillkommit för att de kvinnliga postexpeditörerna, på vilka i fråga om kompetens, utbildning och tjänstgöring ställas i huvudsak samma fordringar som på de manliga postexpeditörerna, må kunna beredas en något förbättrad slutavlöning i de fall, då befordran till högre befattning icke kan vinnas.

*Kommis-
sionen.*

Med hänsyn till att det för närvarande utgående särskilda tillägget av 100 kronor närmast vore att anse såsom ett ytterligare ålderstillägg för kvinnlig postexpeditör, som icke erhåller befordran, har det synts kommissionen lämpligast, att detta ålderstillägg bestämdes att utgå med samma belopp som övriga ålderstillägg eller med 200 kronor, samt tillkomme befattningshavare å såväl dyrort som billig ort.

För kvinnlig postexpeditör har kommissionen ansett sig böra föreslå fast avlöning med följande belopp:

begynnelseavlöning	1,900 kronor
efter 3 år	2,100 »
» 6 »	2,300 »
» 9 »	2,500 »
slutavlöning efter 12 år	2,700 »

Å dyraste ort skulle avlöningen med tillägg av ortstillägg komma att utgöra 2,125 kronor i begynnelseavlöning och 2,925 kronor i slutavlöning.

Kvinnlig förste postexpeditör åtnjuter för närvarande fast avlöning med följande belopp:

begynnelseavlöning	1,900 kronor
efter 3 år	2,100 »
» 6 »	2,300 »
slutavlöning efter 9 år	2,500 »

jämte i förekommande fall, ortstillägg.

c) Kvinnlig förste postexpeditör.

Nuvarande avlöning.

För bibehållande av den i nu gällande avlöningsskala fastställda skillnaden mellan slutavlöningen för kvinnlig postexpeditör och kvinnlig förste postexpeditör har kommissionen även för befattningshavare av sistnämnda slag föreslagit ett ytterligare ålderstillägg att intjänas efter 12 år.

Kommissionen.

För kvinnlig förste postexpeditör föreslår kommissionen fast avlöning med följande belopp:

begynnelseavlöning	2,300 kronor
efter 3 år	2,500 »
» 6 »	2,700 »
» 9 »	2,900 »
slutavlöning efter 12 år	3,100 »

Med tillägg av ortstillägg skulle avlöningen å dyraste ort utgöra 2,525 kronor i begynnelseavlöning och 3,325 kronor i slutavlöning.

Till *kvinnliga postmästare* av klass 4 och av klass 3 utgår för närvarande fast avlöning med följande belopp, nämligen

för postmästare av klass 4:	för postmästare av klass 3:
begynnelseavlöning ... 2,700 kronor	begynnelseavlöning ... 2,900 kronor
efter 3 år ... 2,900 »	efter 3 år ... 3,100 »
slutavlöning efter 6 år 3,100 »	slutavlöning efter 6 år 3,400 »

d) Kvinnliga postmästare av klass 4 och klass 3.

Nuvarande avlöning.

Härtill kommer, i förekommande fall, ortstillägg.

För kvinnlig postmästare av klass 4 och klass 3 föreslår kommissionen fast avlöning med följande belopp:

Kommissionen.

för postmästare av klass 4:	för postmästare av klass 3:
begynnelseavlöning ... 3,100 kronor	begynnelseavlöning ... 3,300 kronor
efter 3 år ... 3,300 »	efter 3 år ... 3,500 »
slutavlöning efter 6 år 3,500 »	slutavlöning efter 6 år 3,800 »

Bihang till riksdagens protokoll 1918. 1 saml. 342 häft. (Nr 382.)

Med tillägg av ortstillägg komme avlöningen å dyraste ort för dessa befattningshavare att utgöra: för postmästare av klass 4 3,325 kronor i begynnelseavlöning och 3,725 kronor i slutavlöning och för postmästare av klass 3 3,525 kronor i begynnelseavlöning och 4,025 kronor i slutavlöning.

Departement-
schefen.

De av kommissionen för kvinnlig postexpeditör, kvinnlig förste postexpeditör samt kvinnliga postmästare av klass 4 och 3 föreslagna avlöningsbelopp finner jag väl avvägda. I jämförelse med kvinnlig telegrafist skulle kvinnlig postexpeditör få en avlöning, som i begynnelsen med 100 kronor överstege och i slutet med 50 kronor understeg telegrafistens avlöning. Genom den förkortning av avlöningsskalan för manlig telegrafassistent från 18 till 15 år, som jag har för avsikt att föreslå, kommer dock den kvinnliga telegrafistens slutavlöning att överstiga slutavlöningen till kvinnlig postexpeditör med 100 i stället för med 50 kronor. Detta förhållande torde emellertid få anses uppvägas dels genom den motsatta avlöningsskillnaden i begynnelsen och dels genom den kortare tid för slutavlöningens intjänande, som gäller för kvinnlig postexpeditör, nämligen 12 i stället för 15 år.

Fast avlöning till manliga tjänstemän av postexpeditörs och högre grader.

a) Postexpeditör.

Nuvarande avlöning.

Manlig postexpeditör äger, jämlikt avlöningsreglementet, åtnjuta fast avlöning enligt följande skala

begynnelseavlöning	1,800 kronor,	
efter 2 år	2,000	»
» 4 »	2,200	»
» 6 »	2,400	»
» 8 »	2,600	»
» 11 »	2,900	»
» 14 »	3,200	»
» 17 »	3,500	»
slutavlöning efter 20 år	3,800	» , vartill

kommer ortstillägg för tjänsteman, som är stationerad å dyrort.

Den angivna begynnelseavlöningen av 1,800 kronor har dock hittills i regel icke behövt tillämpas, enär riksdagen, efter därom gjorda framställningar, och med hänsyn därtill att befordran till ordinarie tjänst kunnat ske först efter längre extratid än ursprungligen avsetts, medgivit, att postexpeditör vid befordran till ordinarie må få tillgodonjuta högre begynnelseavlöning. Sålunda gäller för närvarande, på grund av dylikt medgivande av riksdagen, en begynnelseavlöning för postexpeditör av 2,000 kronor. Slutavlöningen ernås härigenom efter 18 år.

Med hänsyn till de vid kommunikationsverken rådande svårigheterna att med den hittills gällande låga begynnelseavlöningen kunna på ett tillfredsställande sätt rekrytera den lägsta gruppen av tjänstemän med högre kompetens har kommissionen ansett det oundgängligt, att begynnelseavlöningen till den lägsta gruppen av tjänstemän med högre kompetens — från vilken sedan samtliga befälstjänster uppåt rekryteras — bestämmas till lägst 2,500 kronor. I enlighet härmed föreslår kommissionen för manlig postexpeditör denna begynnelseavlöning.

Kommissionen.

I sammanhang härmed har kommissionen ansett perioderna för ålderstilläggs intjänande lämpligen böra omläggas till genomgående tre-årsperioder, varigenom överensstämmelse i detta avseende vinnes mellan postexpeditörer samt telegrafassistenter och stationsskrivare.

Den fasta avlöningen till postexpeditör har kommissionen funnit böra vid nu förevarande provisoriska reglering bestämmas till följande belopp:

begynnelseavlöning	2,500 kronor
efter 3 år	2,800 »
» 6 »	3,100 »
» 9 »	3,400 »
» 12 »	3,700 »
» 15 »	4,000 »
slutavlöning efter 18 år	4,300 »

Med tillägg av ortstillägg skulle avlöningen å dyraste ort utgöra 2,875 kronor i begynnelseavlöning och 4,750 kronor i slutavlöning.

Enligt den av kommissionen föreslagna avlöningsskalan skulle såväl begynnelse- som slutavlöningen för postexpeditörer, telegrafassistenter och stationsskrivare bliva lika, med allenast en av avlönings-

Departementschefen.

skalornas olika konstruktion betingad obetydlig avvikelse för stations-skrivarna. Stationsskrivarna skulle emellertid enligt förslaget uppnå slutavlöningen efter 15 år, varemot postexpeditörer och assistenter skulle intjäna densamma först efter 18 år, vilket förhållande sammanhänger med de redan förut befintliga lägre avlöningsskalorna vid postverket och telegrafverket.

I sitt yttrande över löneförslaget har generalpoststyrelsen nu föreslagit, att avlöningsskalan för postexpeditörerna måtte avkortas så, att dessa i likhet med stationsskrivarna skulle kunna ernå slutavlöningen efter 15 år. I enlighet härmed skulle skalan för postexpeditörer erhålla följande utseende, nämligen:

begynnelseavlöning	2,500 kronor
efter 3 år	2,800 »
» 6 »	3,100 »
» 9 »	3,500 »
» 12 »	3,900 »
slutavlöning efter 15 år	4,300 »

Enahanda yrkande har gjorts av posttjänstemännens förening.

Ett genomförande av generalpoststyrelsens förslag får till följd, att en postexpeditör, som ännu icke uppnått slutavlöningen, erhåller större avlöningsförhöjning än en postexpeditör i slutavlöningen, nämligen respektive 800, 700 och 600 kronor — olika för olika ålderslägen — mot 500 kronor för den postexpeditör, som befinner sig i slutavlöningen. Kommissionens förslag däremot innebär en likformig förhöjning av 500 kronor för postexpeditörer över huvud taget, oberoende av å vilket läge på avlöningsskalan de befinna sig, undantagandes några åldersklasser i början.

Enligt vad jag inhämtat, har kommissionen redan på ett tidigt stadium av sitt arbete haft under överbägande en avlönings skala av det slag generalpoststyrelsen nu föreslagit. Kommissionen har emellertid icke funnit sig böra framlägga ett dylikt förslag, då nämligen kommissionen ansett, att man vid en provisorisk lönerreglering av det slag det här gäller borde om möjligt undvika, att — såsom här eljest skulle bliva fallet — en i tjänsten yngre befattningshavare erhöle avsevärt större avlöningsförbättring än en äldre tjänsteman inom samma tjänstegrad samt desslikes större förhöjning än äldre tjänstemän inom högre tjänstegrader.

Onekligen tala vissa skäl för den ståndpunkt, kommissionen i detta avseende intagit. Å andra sidan framstår det såsom synner-

ligen önskvärt, att avlöningsskalan för postexpeditörer kunde redan vid nu förevarande lönereglering avkortas till likhet med den för stationsskrivare gällande. Efter kommissionens hörande har jag därför ansett mig böra för postexpeditörerna föreslå den avlöningsskala, som generalpoststyrelsen framlagt. För att få full överensstämmelse mellan postexpeditörer, telegrafassistenter och stationsskrivare i detta avseende kommer jag att vid behandlingen av avlöningarna vid telegrafverket föreslå en liknande förändring av avlöningsskalan för assistenterna.

För *manliga tjänstemän av högre grad än postexpeditör* utgår för närvarande fast avlöning med de belopp, som finnas angivna i följande sammanställning:

b) Tjänstemän av högre grad än postexpeditör.

Nuvarande avlöning.

Befattning	Kronor	År	Kronor	År	Kronor	År	Kronor
Förste postexpeditör	3,200	3	3,500	6	3,800	9	4,200
Postmästare av klass 4	3,500	3	3,800	6	4,200	9	4,600
Postmästare av klass 3, kontrollör	3,800	3	4,200	6	4,600	9	5,000
Postmästare av klass 2 B, aktuarie, förrådsförvaltare, notarie, registrator, revisor, revisor och bokhållare	4,200	3	4,600	6	5,000	9	5,500
Postmästare av klass 2 A, förste kontrollör	4,600	3	5,000	6	5,500	9	6,000
Postmästare av klass 1 B, överkontrollör, förste aktuarie, intendent, ombudsman	5,000	3	5,500	6	6,000	9	6,500
Postmästare av klass 1 A	5,500	3	6,000	6	6,500	9	7,000
Kamrerare, sekreterare	—	—	6,000	3	6,500	6	7,000
Postdirektör	—	—	7,000	3	7,500	6	8,000
Byråchef	—	—	8,000	3	8,500	6	9,000

Förste postexpeditör, postmästare av klass 4, postmästare av klass 3 eller kontrollör, vilken är stationerad å dyrort, äger därjämte åtnjuta ortstillägg enligt förut angivna grunder.

För ifrågavarande tjänstemän av högre grader föreslår kommissionen fast avlöning enligt nedan angivna avlöningsskala, vartill skulle komma, vid stationering å dyrort, ortstillägg jämväl för sådana tjänstemän, som förut icke varit berättigade till dylikt tillägg:

Kommissionen.

Befattning	Avlöningsskala (= sammanlagd avlöning å billigaste ort)						Sammanlagd avlöning å dyraste ort		
	kronor	år	kronor	år	kronor	år	kronor	i begyn- nelse- avlöning	slut- avlöning
Förste postexpeditör.....	3,700	3	4,000	6	4,300	9	4,700	4,150	5,150
Postmästare av klass 4	4,000	3	4,300	6	4,700	9	5,100	4,450	5,550
Postmästare av klass 3, kontrollör	4,300	3	4,700	6	5,100	9	5,500	4,750	5,950
Postmästare av klass 2 B, aktuarie, förrädsförvaltare, notarie, registrator, revisor, revisor och bokhållare ...	4,700	3	5,100	6	5,500	9	6,000	5,150	6,450
Postmästare av klass 2 A, förste kontrollör	5,100	3	5,500	6	6,000	9	6,500	5,550	6,950
Postmästare av klass 1 B, överkontrollör, förste aktuarie, intendent, ombudsman	5,500	3	6,000	6	6,500	9	7,000	5,950	7,450
Postmästare av klass 1 A ...	6,000	3	6,500	6	7,000	9	7,500	6,450	7,950
Kamrerare, sekreterare	—	—	6,500	3	7,000	6	7,500	6,950	7,950
Postdirektör	—	—	7,500	3	8,000	6	8,500	7,950	8,950
Byråchef	—	—	8,500	3	9,000	6	9,500	8,950	9,950

Departements-
chefen.

För de å dyrort stationerade tjänstemän, vilka förut icke varit berättigade till ortstillägg men nu skulle komma i åtnjutande av dylikt tillägg, utgör avlöningsförhöjningen enligt kommissionens förslag 800 respektive 950 kronor. För övriga tjänstemän belöper sig den föreslagna avlöningsförbättringen till ett belopp av genomgående 500 kronor. Kommissionen har i sitt betänkande gjort det uttalandet, att den visserligen funne denna förhöjning obetydlig för befattningshavare inom så höga tjänstegrader som det här gäller, men att den emellertid, med hänsyn dels till den provisoriska innebörden av löneregleringen dels ock till gjorda jämförelser beträffande avlöningen till likställda befattningshavare inom de andra samtidigt reglerade verken funnit sig icke för det närvarande kunna föreslå större förhöjningar till nu ifrågasvarande tjänstemän.

I sitt yttrande över kommissionens förslag har generalpoststyrelsen förklarat sig anse den föreslagna avlöningsförhöjningen otillräcklig samt ifrågasatt en ytterligare förhöjning av genomgående 250 kronor för samtliga manliga tjänstemän av postexpeditörs eller högre grad, i sammanhang varmed styrelsen för de kvinnliga tjänstemännen föreslagit en ytterligare ökning av 200 kronor.

Av skäl, som jag i det föregående anført, har jag emellertid icke funnit mig kunna företaga en så genomgripande omläggning av kommissionens förslag. Jag anser mig därför böra tillstyrka det av kom-

missionen framlagda förslaget till avlöningar för tjänstemän av högre grad än postexpeditör.

Genom den avkortning av avlöningsskalan för postexpeditörer, som jag förut föreslagit, föranledes en mindre jämkning av skalan jämväl för förste postexpeditörer samt postmästare av klass 4, i det att beloppen 3,700 respektive 4,000 kronor komma att utbytas mot 3,500 respektive 3,900 kronor. Enligt vad generalpoststyrelsen meddelat, kommer denna sänkning av avlöningsbeloppen för nämnda befattningshavare likväl icke att innebära någon motsvarande verklig försämring i avlöningsförmånerna, enär befordran till dessa befattningar nästan undantagslöst sker vid sådan tidpunkt, att vederbörande redan vid befordringen komma i åtnjutande av högre avlöningsbelopp än de nyssnämnda.

Tablå över avlöningarna.

Av en vid detta protokoll fogad bilaga framgår närmare beloppen av nuvarande och de av mig föreslagna sammanlagda begynnelse- och slutavlöningar för befattningshavare vid postverket å billigaste och dyraste ort.

Avlöning till en personlig verkmästarebefattning.

Å postverkets övergångsstat finnes sedan 1914 års början uppförd en personlig verkmästarebefattning för E. V. Nyberg, för vilken bestämts en sammanlagd avlöning av 4,200 kronor jämte ålderstillägg efter 3 år å 400 kronor.

Nuvarande
avlöning.

Såsom en följd av de förhöjningar av avlöningen till motsvarande tekniska befattningshavare vid de övriga kommunikationsverken, som av kommissionen föreslagits, har kommissionen ansett, att avlöningen till nu ifrågavarande personliga verkmästarebefattning bör förhöjas till 4,700 kronor, vartill skulle komma ålderstillägget å 400 kronor, vilket av Nyberg redan intjänats.

Kommissionen.

Kommissionens förslag till avlöning för ovannämnda personliga verkmästarebefattning har icke givit mig anledning till erinran. Såsom villkor för åtnjutande av den förhöjda avlöningen torde böra gälla

Departements-
chefen.

samma bestämmelser, som enligt beslut av 1913 års riksdag föreskrivits för tillgodonjutande av nu utgående avlöning, nämligen att Nyberg skall vara skyldig att ej mindre underkasta sig de för posttjänstemän gällande allmänna bestämmelser för åtnjutande av avlöning och förhöjning därav ävensom att vid uppnådda sextiofem levnads- och trettiofem tjänstår mot åtnjutande av pension, beräknad efter de i pensionslagen stadgade grunder, avgå från befattningen, än även att låta postverket, utan hinder av patent, tillgodogöra sig alla av honom gjorda uppfinningar inom postväsendet.

Den fasta avlöningens fördelning i lön och tjänstgöringspenningar.

Kommissionen.

Beträffande den fasta avlöningens fördelning i lön och tjänstgöringspenningar har kommissionen ansett, att i fråga om kvinnligt biträde samt tjänsteman av postexpeditörs- eller högre grad fördelningen lämpligen bör kunna ske enligt samma proportion som för närvarande är stadgad i avlöningsreglementet; dock har kommissionen ansett den ändring böra vidtagas, att samtliga avlöningar till kvinnliga tjänstemän, således även de högre, böra, liksom sker vid statens järnvägar, telegrafverket och statens vattenfallsverk, fördelas i lön och tjänstgöringspenningar enligt samma proportion som gäller för motsvarande avlöningar till manliga tjänstemän.

Vad angår manliga tjänstemän av lägre grad än postexpeditör, vilkas avlöning för närvarande fördelas sig med $\frac{3}{4}$ i lön och $\frac{1}{4}$ i tjänstgöringspenningar, har kommissionen uppmärksammat det förhållandet, att de av ifrågavarande tjänstemän, vilka äro stationerade å dyrort, ifråga om sjukavlöning intaga en sämre ställning än tjänstemän av postexpeditörs grad. För dessa senare, vilkas fasta avlöning, utom i de två högsta åldersgrupperna, ävenledes fördelas i lön och tjänstgöringspenningar enligt regeln $\frac{3}{4}$ resp. $\frac{1}{4}$, räknas nämligen ortstillägget i sin helhet till lönen och får alltså obeskuret behållas under sjukdom, under det att ortstillägget till tjänstemännen av lägre grad fördelas i lön och tjänstgöringspenningar enligt samma regler som den fasta avlöningen, d. v. s. med tre fjärdedelar till lönen och en fjärdedel till tjänstgöringspenningarna.

Med hänsyn härtill och för att tjänstemännen inom de lägre graderna vid postverket i nu förevarande hänseende må bliva likställda med motsvarande befattningsgrupper vid statens järnvägar och telegrafverket, har kommissionen föreslagit, att den fasta avlöningen till

posttjänstemännen av lägre grad än postexpeditör, liksom ock ortstillsägget till sagda tjänstemän, fördelas i sådan ordning att fyra femtedelar därav hänföras till lön samt en femtedel därav till tjänstgöringspenningar.

De av kommissionen föreslagna förändringarna i avseende å avlöningens fördelning i lön och tjänstgöringspenningar, vilka åsyfta att vinna ökad likformighet mellan befattningshavare inom de olika verken, synas mig vara ett steg i rätt riktning och giva icke anledning till erinran från min sida.

*Departements-
chefen.*

Pensioner.

Pensionerna till manliga tjänstemän av postexpeditörs eller högre grad har kommissionen ansett böra fortfarande såsom hittills bestämmas efter de i pensionslagen givna allmänna bestämmelserna, vilket alltså innebär att pensionsbeloppen till ifrågavarande tjänstemän komma att automatiskt förhöjas i anledning av den nu föreslagna förhöjningen av de fasta avlöningsbeloppen.

Kommissionen.

Såsom en följd av förslaget därom, att avlöningen till de kvinnliga tjänstemännen skulle fördelas i lön och tjänstgöringspenningar enligt samma grunder som till de manliga tjänstemännen, har kommissionen ansett, att för de kvinnliga tjänstemännen böra bestämmas särskilda pensionsunderlag. Såsom pensionsunderlag för de kvinnliga befattningshavarna vid postverket har kommissionen föreslagit följande belopp, nämligen

för kvinnligt biträde	1,550	kronor
» kvinnlig postexpeditör	1,750	»
» » förste »	2,000	»
» » postmästare av klass 4	2,200	»
samt » » » » » 3	2,400	»

Beträffande manliga tjänstemän av lägre grad än postexpeditör, för vilka för närvarande gälla särskilda pensionsunderlag av

1,000 kronor för postvaktmästare, postiljon och vaktmästare hos styrelsen samt

1,200 för förste postvaktnästare och förste postiljon, föreslår kommissionen fasta pensionsunderlag med följande belopp, nämligen

1,350	kronor	för	postiljon	av	klass	2,
1,350	»	»	vaktnästare	hos	generalpoststyrelsen,	
1,450	»	»	postiljon	av	klass	1,
1,600	»	»	förste	postiljon,	»	»
1,800	»	»	överpostiljon.			

*Departements-
che en.*

Kommissionens förslag i fråga om pensioner finner jag lämpligt. De fasta pensionsunderlagen till kvinnliga tjänstemän samt till manliga tjänstemän av lägre grad än postexpeditör synas väl avvägda. En av posttjänstemännens förening gjord framställning, att pensionsbeloppen till kvinnliga befattningshavare skulle, jämväl efter genomförandet av den förändring i proportionen mellan lön och tjänstgöringspenningar, som här ovan föreslagits, utgå enligt pensionslagens allmänna bestämmelser utan användande av särskilda pensionsunderlag, har jag icke kunnat biträda, enär i så fall pensionerna för vissa av de kvinnliga posttjänstemännen skulle avsevärt överstiga pensionerna för jämförbara kvinnliga befattningshavare vid telegrafverket.

Ändring av bestämmelserna rörande hyresbidrag.

I skrivelse den 24 september 1917 med förslag till driftkostnader för postverket för år 1919 har generalpoststyrelsen föreslagit viss ändring av bestämmelserna i § 13 i avlöningsreglementet rörande hyresbidrag. Styrelsen har därvid andragit följande:

»Uti § 13 i avlöningsreglementet för tjänstemän vid postverket av den 20 juni 1913 stadgas, att det ankommer på generalpoststyrelsens prövning, huruvida tjänsteman, som förordnats bestrida befattning å annan ort än stationsorten, må komma i åtnjutande av hyresbidrag, utgörande för dag högst en femtedel av det vid resor enligt resereglementet utgående traktamente.

Enligt de av generalpoststyrelsen meddelade bestämmelser, som tillämpades intill utgången av år 1916, utbetalades hyresbidrag till ordinarie tjänsteman av postexpeditörs- eller högre grader enligt följande grunder:

till *gift manlig* tjänsteman:

vid förordnande å ort, som för beräkning av ortstillägg hänföres till grupp 1, en femtedel av det tjänstemannen vid resor enligt resereglementet tillkommande traktamente,

vid förordnande å ort, tillhörande grupp 2 eller 3 A, fem sjättedelar av nämnda högsta hyresbidrag och

vid förordnande å ort, tillhörande grupp 3 B eller 4, hälften av sagda högsta hyresbidrag, samt

till *ogift manlig* tjänsteman och till *kvinnlig* tjänsteman:

två tredjedelar av det gift manlig tjänsteman enligt förenämnda grunder tillkommande hyresbidrag.

Enahanda gäller beträffande manlig ordinarie tjänsteman av lägre grad än postexpeditör, dock att i sådant fall förordnande å ort, tillhörande grupp 3 B, likställes med förordnande å ort, tillhörande grupp 3 A.

Såsom generalpoststyrelsen vid avgivandet av statförslaget för år 1918 haft anledning framhålla, syntes förenämnda grunder böra bliva föremål för revidering i syfte att mera lämpa desamma efter de rådande synnerligen fördyrande levnads-kostnaderna.

I anslutning härtill har generalpoststyrelsen, med hänsyn till nu rådande dyrtidsförhållanden, för tillämpning tills vidare från ingången av år 1917 beslutat sådan tillfällig ändring av förutvarande bestämmelser, att hyresbidrag, som tillerkännes tjänsteman, vilken förordnats bestrida befattning å annan ort än stationsorten, skall, oberoende såväl av den dyrortsgrupp, till vilken tjänstgöringsorten hör, som av vederbörandes civilstånd, alltid utgå med det enligt § 13 av gällande avlöningsreglemente medgiva högsta belopp, d. v. s. en femtedel av det till tjänstemannen vid resor enligt resereglementet utgående traktamente.

I enlighet med dessa grunder har generalpoststyrelsen uppdragit åt postdirektör att medgiva utbetalning av hyresbidrag till tjänsteman vid förordnande utom stationsorten under högst tre månader; men har generalpoststyrelsen förbehållit sig avgörande angående hyresbidrags utgående för längre tid enligt andra grunder.

För den tid utöver tre månader, varunder tjänsteman förordnats bestrida tjänstgöring utom stationsorten, plägar generalpoststyrelsen i regel låta vederbörande, därest hans tjänstgöringsort tillhör högre dyrortsgrupp än hans stationsort, såsom hyresbidrag uppbära ett belopp, motsvarande antingen skillnaden mellan det ortstillägg, han uppbär å egen stationsort, och det ortstillägg, han skulle äga uppbära vid stationering å tjänstgöringsorten, eller ock, därest han är stationerad å ort, varest ortstillägg icke utgår, det ortstillägg, han skulle uppbära vid stationering å tjänstgöringsorten.

I fråga om extra personal hava icke några bestämmelser angående hyresbidrag av Kungl. Maj:t utfärdats.

Oaktat generalpoststyrelsen, så långt dess i avlöningsreglementet innefattade befogenhet sträckt sig, genom de senast utfärdade bestämmelserna angående hyresbidrags utbetalande tillmötesgått personalens krav på höjning av hyresbidragens storlek, läser dock icke kunna bestridas, att, såsom från personalorganisationernas sida vid upprepade tillfällen framhållits, de sålunda utgående hyresbidragen icke kunna anses stå i rimligt förhållande till rådande prisförhållanden. Såväl posttjänstemännens förening som svenska postmannaförbundet hava hos 1915 års kommission för gemensamma avlöningsbestämmelser vid kommunikationsverken ifrågasatt förändring av hithörande bestämmelser och i sådant avseende framhållit, att desamma borde bringas till överensstämmelse med de beträffande tjänstemän vid statens järn-

vägar tillämpade motsvarande stadganden. Dessa hava ansetts mera rättvist avvägda i förhållande till de särskilda kostnader, som uppkomma för tjänsteman vid tjänstgöring å annan plats än hemorten, och vilka hyresbidragen torde vara avsedda att täcka.

I en till generalpoststyrelsen i början av år 1917 inkommen skrift har svenska postmannaförbundet ånyo bragt denna angelägenhet på tal och därvid framhållit, att den ersättning, som tillgodokommer posttjänstemännen i form av hyresbidrag, under vanliga förhållanden är allt för låg, men under nuvarande dyrtid fullkomligt otillräcklig. Vid det förhållande, att det förslag, som innefattas i förbundets nyssberörda framställning till kommissionen, icke kunde leda till något resultat förrän längre fram i tiden, vore det synnerligen av behovet påkallat, att en ändring kunde vidtagas snarast möjligt med hänsyn till det ekonomiska avbräck, personalen under nuvarande förhållanden lede vid fullgörande av tillfälliga tjänstgöringsuppdrag utom stationsorten. Vidare har förbundet framhållit, att merkostnaderna vid sådan tjänstgöring äro desamma vare sig vederbörande tjänsteman är ordinarie eller extra och fast placerad (till stadigvarande tjänstgöring å viss ort) eller icke, samt att även den icke fast placerade i de allra flesta fall någonstädes måste hava en bostad, som skall betalas antingen han uppehåller sig på platsen eller ej. Som en ytterligare anledning till att jämväl de extra borde uppbära hyresbidrag framhåller förbundet, att en förlust drabbar dem hårdast, då de hava så låga avlöningar.

På anförda grunder har förbundet därför hemställt till generalpoststyrelsen om utverkande, att postpersonalen tillerkändes ersättning för tjänstgöring å annan ort än stationsorten med samma belopp, som i liknande fall kommer motsvarande personal vid statens järnvägar till godo, samt att jämväl extra och icke fast placerad personal finge uppbära dylik ersättning.

De av postmannaförbundet åsyftade bestämmelser rörande tjänstemän vid *statens järnvägar* innefatta för närvarande i huvudsak följande:

Tjänsteman av sistnämnda slag äger vid sådan tjänstgöring utom stationsorten, som i en följd räcker längre än femton dagar å samma ort, uppbära ersättning:

1) för den del av dylik tjänstgöring, som faller inom de första femton dagarna, med belopp för dag motsvarande vad vederbörande vid tjänsteresa har att enligt gällande resereglemente uppbära såsom dagtraktamente.

2) från och med den sextonde till och med den trettionde dagen av sådan tjänstgöring med belopp motsvarande 80 procent av sagda dagtraktamente, därest vederbörande är familjeförsörjare, samt 70 procent, därest vederbörande icke är familjeförsörjare, samt

3) från och med den trettioförsta dagen till utgången av sjätte månaden till familjeförsörjare med 60 procent av meranämnda traktamente samt till annan tjänsteman med 40 procent.

I detta sammanhang erinrar generalpoststyrelsen om att gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid *telegrafverket* (§ 6 mom. 8 sista stycket) stadgar, att på telegrafstyrelsens prövning ankommer, huruvida vid förordnande å annan ort än placeringsorten en vikarierande tjänsteman bör tilldelas traktamente, motsvarande högst en femtedel av det vid resor enligt gällande resereglemente tjänstemannen tillkommande dagtraktamente. Ehuruval denna bestämmelse sålunda är av enahanda innehåll som motsvarande, här förut återgivna stadgande i avlöningsregle-

mentet för posttjänstemän, hava dock telegrafverkets tjänstemän i nu ifrågavarande avseende en i vissa fall gynnsammare ställning än postverkets tjänstemän. Vid förordnande å dyrort äga nämligen de förstnämnda alltid uppbära dyrortstillägg till den procent, som gäller för orten i fråga. Postverkets tjänstemän däremot äga under förordnande endast uppbära det ortstillägg, som tilläventyrs utgår å vederbörande stationsort. En telegraftjänsteman, stationerad å ort, varest dyrortstillägg icke utgår, äger sålunda att vid tjänstgöring å ort, där dyrortstillägg utgår, uppbära ej blott ifrågavarande traktamente för tjänstgöring utom stationsorten utan även det dyrortstillägg, som utgår vid stationering å tjänstgöringsorten. En posttjänsteman kan däremot i liknande fall endast erhålla hyresbidrag till samma belopp som telegraftjänstemannens traktamente.

Postverkets distriktsschefer hava vid avgivande av utlåtande över svenska postmannaförbundets berörda till generalpoststyrelsen ingivna förslag angående förändrade grunder för tilldelande av hyresbidrag — vilket förslag visserligen i främsta rummet avsett tjänstemän av lägre grad än postexpeditör, men som givetvis utan vidare kan göras tillämpligt för även andra tjänstemannagrupper — tillstyrkt åtgärder i syfte att bereda postverkets tjänstemän i allmänhet förbättring uti nu ifrågavarande avseenden.

Generalpoststyrelsen har ock för sin del funnit de gjorda framställningarna högeligen behjärtansvärda, enär de hyresbidrag, som generalpoststyrelsen nu har befogenhet att utbetala, icke stå i skäligt förhållande till rådande hyres- och livsmedelspriser. Generalpoststyrelsen tillåter sig i detta sammanhang framhålla, att ehuru väl nu ifrågavarande avlöningsförmån i postverkets avlöningsreglemente erhållit benämningen hyresbidrag, densamma torde vara avsedd icke endast att lämna ersättning för de utgifter, en tjänsteman på grund av tjänstgöringsuppdrag å annan ort än sin stationsort åsamkas för anskaffande av tillfällig bostad å tjänstgöringsorten, utan även att utgöra gottgörelse för den ökning av levnadskostnaderna i allmänhet, som en vistelse utom hemorten i regel läser medföra. Särskilt för en familjeförsörjare blir denna kostnadsökning kännbar, då givetvis den minskning av kostnaderna för familjens uppehälle, som föranledes av familjeförsörjarens bortovaro, icke kan uppväga kostnaderna för dennes uppehälle å annan ort. Men även för en tjänsteman, som icke är familjeförsörjare, stegras omkostnaderna i hög grad vid vistelse å annan ort än stationsorten, då dylik tjänsteman i allmänhet torde få vidkännas kostnader för bostad å två ställen, varjämte kostnaderna för måltidsinackordering bliva högre vid uppgörelse för kortare tid, särskilt som i nu ifrågavarande fall inackorderingstidens längd ofta icke kan på förhand fixeras.

Enligt förut återgivna, för närvarande tillämpade grunder för hyresbidrag åt postverkets tjänstemän utgår dylik ersättning till det stora flertalet tjänstemän av postexpeditörs och högre grader med så lågt belopp som 1 krona 60 öre för dag samt till tjänstemän av postvaktmästares grad med allenast 80 öre för dag.

Härtill kommer visserligen för tjänsteman, som förordnats att under vakans eller sjukdomsförfall, ledighet för enskilda angelägenheter och dylikt för ordinarie tjänstinnehavare bestrida befattning av högre grad än den vederbörande själv innehar, vikariatsersättning till belopp, motsvarande skillnaden i tjänstgöringspenningar i lägsta lönegraden för, å ena sidan, den högre befattning, som uppehålles, och, å andra sidan, den vikarierandes egen befattning. Men då dylik ersättning, som även tillkommer tjänsteman vid förordnande å högre befattning å egen stationsort, ej

utgår vid förordnande i anledning av semester eller uppdrag att uppehålla befattning av samma tjänstegrad som den vikarierande själv innehar, synes sådan vikariatsersättning, som dessutom är avsedd att utgöra ersättning för mera ansvarsfullt arbete och ej för stegrade levnadskostnader, icke i detta sammanhang böra tagas i betraktande.

Postverkets tjänstemän måste i jämförelsevis stor utsträckning anlitas för fullgörande av tjänstgöring utom stationsorten. Så inträffar ofta, att vid ledighet för postmästare, redogörare eller annan arbetsledare vid postanstalt på platsen icke finnes person, som är kompetent att bestrida den lediges befattning. Vidare är det till stor fördel för postverket, att vissa tjänstemän givas tillfälle att genom tjänstgöring å olika platser och befattningar erhålla vidgad erfarenhet, ävensom att deras duglighet och arbetsförmåga prövas genom olikartade arbetsuppgifter. Beträffande förste postvaktmästare och förste postiljoner samt sådana postvaktmästare och postiljoner, vilka erhållit uppdrag att tills vidare bestrida viktigare göromål, är det ofta fallet, att å vederbörandes stationsort icke finnes tillgänglig vikarie, som genomgått den för uppehållande av dylika befattningar och uppdrag erforderliga utbildningskurs. Då vid nu anförda förhållanden det är oundgängligen erforderligt att framdeles i samma utsträckning som hittills beordra posttjänstemän till tjänstgöring utom stationsorten, och det icke kan vara billigt, att tjänstemännen i sådana fall, särskilt under nuvarande förhållanden, då deras löners köpkraft blivit så högst betydligt reducerad, skola vid fullgörande av tjänstgöringsuppdrag förorsakas ökade levnadskostnader utan att därför erhålla motsvarande vederlag, har generalpoststyrelsen icke tvekat att ifrågasätta förändring av nu gällande bestämmelser angående hyresbidrag till posttjänstemännen.»

Generalpoststyrelsen förutsätter, att det förslag uti nu ifrågavarande ärende, som framdeles kan komma att avgivas av 1915 års kommission, icke skulle föregripas, därest generalpoststyrelsen medgäves rätt att i enlighet med av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser till postverkets tjänstemän såsom ersättning för ökade utgifter i anledning av tjänstgöringsuppdrag utom stationsorten, i de fall då ersättning enligt rese-reglementet icke bör ifrågakomma, utbetala traktamenten, som, i överensstämmelse med motsvarande här förut omförmälda ersättning åt befattningshavare vid statens järnvägar, stode i visst förhållande till den traktamentsersättning, som vid tjänsteresa skulle utgå till vederbörande. Generalpoststyrelsen ifrågasätter därvid jämväl befogenhet för styrelsen att, i de fall då så kan prövas skäligt, även utbetala sådana traktamenten till extra tjänstemän. Särskilt om dessa äro familjeförsörjare, torde de under nuvarande förhållanden ofta nog hava det rätt så bekymmersamt i ekonomiskt avseende vid tjänstgöringsuppdrag å annan än sin vanliga tjänstgöringsort.

I anslutning till vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen hemställt, att § 13 andra stycket i avlöningsreglementet för tjänstemän

vid postverket av den 20 juni 1913 måtte erhålla följande ändrade lydelse:

»Det ankommer på generalpoststyrelsens prövning, huruvida tjänsteman, ordinarie eller extra, under tjänstgöringsuppdrag å annan ort än stationsorten må komma i åtnjutande av traktamente enligt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser.»

Med hänsyn till nu rådande prisförhållanden har generalpoststyrelsen även funnit sig böra hemställa, att, därest förevarande förslag vinner bifall, Kungl. Maj:t ville utverka riksdagens medgivande, att de föreslagna bestämmelserna måtte få träda i tillämpning räknat från ingången av år 1918.

Stadgandet i § 13 i avlöningsreglementet vid postverket har i oförändrad form överflyttats från förra avlöningsreglementet den 27 augusti 1909 och kan icke anses motsvara nuvarande förhållandens krav. Generalpoststyrelsens förslag till ändring av berörda stadgande innebär, att styrelsen skulle medgivas rätt att i enlighet med av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser till postverkets tjänstemän såsom ersättning för ökade utgifter i anledning av uppdrag att tjänstgöra utom stationsorten i de fall, då ersättning enligt resereglementet icke bör ifrågakomma, utbetala visst traktamente, i stället för såsom nu sker hyresbidrag med högst en femtedel för dag av vid resor enligt resereglementet utgående traktamentsersättning.

*Departement-
schefen.*

Detta traktamente har styrelsen tänkt sig skola, i överensstämmelse med av järnvägsstyrelsen utfärdade bestämmelser, kunna sättas vid kortare bortovaro från stationsorten till samma storlek som traktamentsersättningen enligt resereglementet och vid längre bortovaro till lägre, efter viss procent av nämnda ersättning utgående belopp.

Järnvägsstyrelsens befogenhet att utfärda berörda bestämmelser har tillkommit på följande sätt. Kungl. Maj:t har dels med tillämpning av §§ 10 och 12 i avlöningsreglementet för tjänstemän och betjänte vid statens järnvägar den 15 oktober 1897, dels ock beträffande de avlöningsförhållanden, i avseende å vilka riksdagens yttrande icke påkallats, genom kungörelse den 31 december 1897 fastställt vissa tilläggsbestämmelser till nämnda avlöningsreglemente. I § 7 av sagda kungörelse hava stadganden om reseersättning meddelats, i vilka bestämmelser en obetydlig förändring skett genom en senare kungörelse av den 15 december 1911. Enligt 1:o och 2:o av berörda § 7, sådan den lyder enligt sistnämnda kungörelse, skola vid närmare angivna slag av tjänsteresor resekostnads- och traktamentsersättning i allmänhet

utgå enligt bestämmelserna i resereglementet. Under 3:o och 4:o stadgas följande:

»3.o) Järnvägsstyrelsen äger att i avseende å långvarig tjänstgöring utom stationsorten fastställa grunder för eller i särskilda fall, då omständigheterna därtill eljest föranleda, själv bestämma lägre ersättning än vad i 1:o och 2:o stadgas, ävensom, i stället för ersättning, som där omförmäles, visst månatligt belopp att såsom resekostnads- och traktamentsersättning vederbörande tillgodokomma.

4 o) För tjänsteman av lägre grad äger järnvägsstyrelsen fastställa resekostnads- och traktamentsersättning, dock ej till högre belopp än resereglementet bestämmer.»

Med stöd av anförda stadganden, vilka ännu äro gällande, har järnvägsstyrelsen utfärdat förut omförmälda bestämmelser angående ersättning vid långvarig tjänstgöring utom stationsorten.

Stadgandena i § 7 under 1:o och 2:o torde kunna anses motsvara bestämmelsen om resekostnads- och traktamentsersättning vid tjänstresa i § 13 första stycket i avlöningsreglementet för tjänstemän vid postverket. Det kunde synas lämpligt, att en bestämmelse om traktamente vid tjänstgöring utom stationsorten, liknande stadgandena i § 7 under 3 o och 4 o i berörda kungörelse, ävenledes infördes i nämnda § 13. Det skulle således tillkomma generalpoststyrelsen att i avseende å tjänstgöring utom stationsorten fastställa de grunder, enligt vilka traktamente borde utgå, samt i särskilda fall själv bestämma detsamma. För att emellertid, så vitt möjligt, likartade stadganden skola bliva gällande beträffande de olika kommunikationsverken, torde det böra läggas i Kungl. Maj:ts hand att bestämma de grunder, enligt vilka ifrågavarande traktamente må utgå. Sådant traktamente bör tillerkännas icke blott ordinarie utan även extra personal. Detta torde, med hänsyn till stadgandet i § 15 i avlöningsreglementet, att grunderna för avlöningen till extra tjänstemän bestämmas av Kungl. Maj:t, böra uttryckligen utsägas. På grund härav och då 1915 års kommission förklarar sig icke hava något att erinra mot den ifrågasatta ändringen, hemställer jag, att, i samband med de övriga ändringar i avlöningsreglementet, som påkallas av nu förevarande lönereglering, § 13 andra stycket måtte givas det ändrade innehåll, som av generalpoststyrelsen föreslagits.

Jag vill här omnämna, att telegrafstyrelsen gjort framställning om vidtagandet av enahanda ändring av motsvarande bestämmelse i avlöningsreglementet för telegrafverket; och kommer jag att vid fram-

läggandet av kommissionens löneregleringsförslag beträffande telegrafverket tillstyrka en dylik ändring även vid nämnda verk.

Sedan riksdagens bifall till dessa förändringar inhämtats, torde allmänna bestämmelser böra meddelas i fråga om traktamente av nu ifrågavarande slag, att gälla vid såväl postverket som telegrafverket.

För mig har påpekats, hurusom det för posttjänstemännen, vilka i ganska stor utsträckning måste underkasta sig tjänstgöring å andra orter än stationsorten, varit förenat med ytterst stora svårigheter att under nu rådande dyrtid med det obetydliga hyresbidrag, — högst 1 krona 60 öre per dag för tjänsteman av postexpeditörs eller högre grad samt högst 80 öre per dag för tjänsteman av lägre grad än postexpeditör — bekosta sitt uppehåll under tjänstgöring å annan ort. I regel torde detta icke hava varit möjligt utan att vederbörande för ändamålet måst uppoffra direkta lönemedel. Generalpoststyrelsens framställning, att den förhöjda traktamentsersättningen må få beräknas från årets början, finner jag på grund härav behjärtansvärd, men torde av principiella skäl framställningen endast så tillvida kunna tillmötesgå, att ifrågavarande ändring i avlöningsreglementet må träda i kraft omedelbart efter utfärdandet.

Övergångsbestämmelser.

I fråga om bestämmelser rörande övergången på den nya staten tillåter jag mig återropa vad jag i detta avseende anfört vid behandlingen av frågan om lönereglering för statens järnvägars personal. Såsom undantag från huvudregeln att de nya avlöningsbestämmelserna skola omedelbart efter deras trädande i kraft varda i sin helhet gällande för samtliga ordinarie befattningshavare såsom om bestämmelserna varit tillämpade under vars och ens hela ordinarie tjänstetid, har jag därvid, bland annat, ansett böra föreskrivas, att, därest en befattningshavare vid tillträde till ordinarie tjänst förut fått sig såsom begynnelseavlönning tilldelad högre avlöning än den lägsta för befattningen enligt då förekommande bestämmelser gällande, hans ställning på den nya avlöningsstaten bör bestämmas efter liknande grunder, så att han även i fråga om denna anses hava börjat med en på motsvarande sätt förhöjd avlöning. Av generalpoststyrelsen har anmärkts, att en dylik undantagsbestämmelse vid postverket erfordras beträffande sådana äldre postexpeditörer, vilka enligt förut gällande bestämmelser ägt att börja

med en begynnelseavlöning av 2,200 kronor. Även beträffande vissa andra befattningshavare vid postverket torde möjligen erfordras viss jämkning av den angivna huvudregeln, på det att vederbörande i varje särskilt fall må komma i åtnjutande av den avlöningsförbättring, som vid löneregleringen varit avsedd.

På skäl, som jag anfört vid framläggandet av förslaget om löne-reglering för tjänstemän vid statens järnvägar, hemställer jag, att de nya avlöningsbestämmelserna må tillämpas från den 1 januari 1919.

Under återopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen,

dels besluta sådan ändring av gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid postverket av den 20 juni 1913, som framgår av bifogade förslag till kungörelse i ämnet;

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må, i huvudsaklig överensstämmelse med de av mig omnämnda grunder, utfärda nödiga bestämmelser i fråga om övergång på ny stat för den personal, som antagits i ordinarie tjänst före den nya lönestatens trädande i kraft;

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må äga bestämma antalet ordinarie manliga befattningar av lägre grad än postexpeditör;

dels ock medgiva, att avlöningen till den å postverkets övergångsstat för Ernst Vilhelm Nyberg uppförda personliga verkmästarebefattning må från och med den 1 januari 1919 utgå med 4,700 kronor, jämte av Nyberg redan intjänat ålderstillägg å 400 kronor, med den fördelning i lön och tjänstgöringspenningar, som för motsvarande avlöningsbelopp är stadgad i avlöningsreglementet för tjänstemän vid postverket, samt med skyldighet för Nyberg att ej mindre underkasta sig de för posttjänstemän gällande allmänna bestämmelser för åtnjutande av avlöning och förhöjning därav ävensom att vid uppnådda sextiofem levnads- och trettiofem tjänstår mot åtnjutande av pension, beräknad efter de i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension den 11 oktober 1907 stadgade grunder, avgå från befattningen, än även att låta postverket, utan hinder av patent, tillgodogöra sig alla av honom gjorda uppfinningar inom postväsendet.

Vad departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Fredric Hawerman.

	Lön Kronor	Tjänst- görings- penningar Kronor	Summa Kronor
	5,900	3,600	9,500
	5,600	3,400	9,000
	5,300	3,200	8,500
	5,000	3,000	8,000
	4,800	2,700	7,500
	4,600	2,400	7,000
	4,300	2,200	6,500
	4,000	2,000	6,000
	3,700	1,800	5,500
	3,450	1,650	5,100
	3,150	1,550	4,700
	2,950	1,350	4,300
Manliga tjänstemän av postexpeditörs eller högre grad samt kvinnliga tjänste- män	2,750	1,150	3,900
	2,700	1,100	3,800
	2,550	950	3,500
	2,450	850	3,300
	2,325	775	3,100
	2,175	725	2,900
	2,100	700	2,800
	2,025	675	2,700
	1,875	625	2,500
	1,725	575	2,300
	1,575	525	2,100
	1,425	475	1,900
	1,275	425	1,700
	2,150	550	2,700
	1,925	475	2,400
	1,800	450	2,250
Manliga tjänstemän av lägre grad än postexpeditör	1,675	425	2,100
	1,550	400	1,950
	1,475	375	1,850
	1,400	350	1,750
	1,325	325	1,650
	1,250	300	1,550

Utöver — — — — — pensionsunderlaget.

Med — — — — — nedan.

§ 2.

För — — — — — bestämmelser:

1. Tjänsteman — — — — — tillhört.
2. Med — — — — — nödigt.
3. Tjänsteman — — — — — Kungl. Maj:t.
4. Den — — — — — skäligt.

5. För — — — — — tjänsten.

Avlöningsförhöjning — — — — — bestämmelser.

Vid befordran tillträder tjänsteman lägsta fasta avlöningen i den grupp, till vilken befordran äger rum, därest han antingen från tillträddandet av den nya tjänsten skulle ägt uppbära lägre fast avlöning i den tjänst, varifrån befordran skett, eller ock icke innehar ordinarie tjänst. Eljest äger han tillträda den fasta avlöning, som enligt § 1 närmast överstiger det belopp, han från tiden för den nya tjänstens tillträddande varit berättigad att i den tjänst, från vilken befordran ägt rum, uppbära i fast avlöning.

Därjämte äger tjänsteman, såvida han icke redan samtidigt med tillträddandet av den nya tjänsten intjänat avlöningsförhöjning genom ålderstillägg vid befordringen innehavd tjänst, att i fråga om avlöningsförhöjning i den nya tjänsten räkna sig till godo den tid intill tre kalenderår, varunder han innehaft det fasta avlöningsbelopp, som enligt § 1 är närmast lägre än det fasta avlöningsbelopp, befordringen för honom medfört.

6. Därest — — — — — rum.

7. Överpostiljon, förste postiljon, postiljon av klass 1 eller klass 2 eller vaktmästare hos generalpoststyrelsen, som antages till extra postexpeditör, må, i den mån generalpoststyrelsen finner honom böra komma i åtnjutande av dylik förmån, i avseende å begynnelseavlöning och avlöningsförhöjning såsom postexpeditör tillgodoräkna sig hälften av den tjänstetid, under vilken han innehaft annan ordinarie anställning i postverket.

§ 7.

1. Samtliga tjänstemän, utom generalpostdirektören och de i nästföljande moment nämnda, äga uppbära ortstillägg, utgående enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, med femton eller tio procent av den fasta avlöningen, dock högst 450 respektive 300 kronor för år räknat till manlig tjänsteman och högst 225 respektive 150 kronor för år räknat till kvinnlig tjänsteman.

2. Manliga tjänstemän av lägre grad än postexpeditör äga uppbära ortstillägg, enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder, med följande belopp, för år räknat, nämligen

antingen med 350 kronor, med förhöjning efter 6 år till 400 kronor och efter 12 år till 450 kronor,

eller med 250 kronor, med förhöjning efter 6 år till 300 kronor och efter 12 år till 350 kronor,
eller med 150 kronor.

3. Ortstillägg, som utgår till tjänsteman jämlikt mom. 1, anses såsom lön, men medför icke höjning av pensionsunderlaget; ortstillägg, som utgår till tjänsteman jämlikt mom. 2, fördelas så, att fyra femtedelar hänföres till lön och en femtedel till tjänstgöringspenningar.

Beträffande villkoren för förhöjning av ortstillägget åt i mom. 2 upptagna tjänstemän gälla enahanda bestämmelser som i fråga om förhöjning av den fasta avlöningen.

§ 8.

Postexpeditör, förste postiljon eller postiljon av klass 1 eller klass 2, som erhållit uppdrag att bestrida göromål, vilka eljest ankomma på tjänsteman av högre tjänstegrad än vederbörande själv tillhör, äger utöver egen avlöning uppbära skillnaden mellan tjänstgöringspenningarna i lägsta lönegraden för, å ena sidan, tjänst med göromål av det slag uppdraget avser och, å andra sidan, egen befattning.

§ 11.

Uniformspersedlar in natura eller beklädnadsersättning till visst belopp må tilldelas överpostiljon, förste postiljon, postiljon av klass 1 och klass 2 samt vaktmästare hos generalpoststyrelsen, ordinarie och extra, enligt bestämmelser, som utfärdas av generalpoststyrelsen.

§ 13.

Vid — — — — meddelats.

Det ankommer på generalpoststyrelsens prövning, huruvida tjänsteman, ordinarie eller extra, under tjänsteutövning å annan ort än stationeringsorten må komma i åtnjutande av traktamente enligt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser.

§ 14.

Tjänsteman äger årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, generalpostdirektören, byråchef, kamrerare, sekreterare, förste aktuarie, intendent och ombudsman

under 45 dagar, övriga tjänstemän under 30 dagar med undantag av överpostiljon, förste postiljon, postiljon av klass 1 och klass 2 samt vaktmästare hos generalpoststyrelsen, vilka under angivna förutsättning äga åtnjuta semester under 15 dagar.

Tjänsteman, — — — — semester.

§ 16.

Generalpostdirektör — — — — — pension.

I fråga om skyldighet för annan tjänsteman att avgå från tjänsten mot åtnjutande av pension gäller vad i lagen angående civila tjänst-innehavares rätt till pension stadgas, varvid för nedannämnda tjänstemän skola gälla följande särskilda pensionsunderlag, nämligen:

2,400	kronor	för kvinnlig postmästare av klass 3,
2,200	»	» » » » » 4,
2,000	»	» » » förste postexpeditör,
1,750	»	» » » postexpeditör,
1,550	»	» » kvinnligt biträde,
1,800	»	» » överpostiljon,
1,600	»	» » förste postiljon,
1,450	»	» » postiljon av klass 1,
1,350	»	» » » » » 2,
1,350	»	» » vaktmästare hos generalpoststyrelsen.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1919; dock att vad i § 13 stadgas skall lända till efterrättelse från dagen efter den, då kungörelsen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Tablå,

utvisande sammanlagda beloppet av avlöningen till tjänstemän vid postverket dels å billigaste ort (ort utan ortstillägg) och dels å dyraste ort (ort med högsta ortstillägg).

Befattning	Nuvarande avlöningsbelopp				Föreslagna avlöningsbelopp			
	Billigaste ort		Dyraste ort		Billigaste ort		Dyraste ort	
	Begyn- nelse- avlö- ning	Slutav- löning	Begyn- nelse- avlö- ning	Slutav- löning	Begyn- nelse- avlö- ning	Slutav- löning	Begyn- nelse- avlö- ning	Slutav- löning
<i>Styrelsen.</i>								
Byråchef.....	—	—	8,000	9,000	—	—	8,950	9,950
Kamrerare, sekreterare.....	—	—	6,000	7,000	—	—	6,950	7,950
Förste aktuarie, intendent, ombudsman.....	—	—	5,000	6,500	—	—	5,950	7,450
Aktuarie, förrådsförvaltare, notarie, registrator, revisor, revisor och bokhållare.....	—	—	4,200	5,500	—	—	5,150	6,450
Förste postexpeditör, manlig.....	—	—	3,650	4,650	—	—	4,150	5,150
Postexpeditör, manlig.....	—	—	2,300	4,250	—	—	2,875	4,750
» kvinnlig.....	—	—	1,725	2,325	—	—	2,125	2,925
Biträde, kvinnligt.....	—	—	1,400	1,800	—	—	1,925	2,325
Vaktmästare.....	—	—	1,140	1,650	—	—	1,900	2,400
<i>Distrikts- och lokalförvaltningarna.</i>								
Postdirektör.....	7,000	8,000	7,000	8,000	7,500	8,500	7,950	8,950
Postmästare av klass 1 A.....	5,500	7,000	5,500	7,000	6,000	7,500	6,450	7,950
» » » 1 B.....	5,000	6,500	5,000	6,500	5,500	7,000	5,950	7,450
överkontrollör.....	5,000	6,500	5,000	6,500	5,500	7,000	5,950	7,450
Postmästare av klass 2 A, förste kontrollör.....	4,600	6,000	4,600	6,000	5,100	6,500	5,550	6,950
Postmästare av klass 2 B.....	4,200	5,500	4,200	5,500	4,700	6,000	5,150	6,450
Postmästare av klass 3, kontrollör.....	3,800	5,000	4,250	5,450	4,300	5,500	4,750	5,950
Postmästare av klass 4, manlig.....	3,500	4,600	3,950	5,050	3,900	5,100	4,350	5,550
Förste postexpeditör, manlig.....	3,200	4,200	3,650	4,650	3,500	4,700	3,950	5,150
Postexpeditör, manlig.....	2,000	3,800	2,300	4,250	2,500	4,300	2,875	4,750
Postmästare av klass 3, kvinnlig.....	2,900	3,400	3,125	3,625	3,300	3,800	3,525	4,025
Postmästare av klass 4, kvinnlig.....	2,700	3,100	2,925	3,325	3,100	3,500	3,325	3,725
Förste postexpeditör, kvinnlig.....	1,900	2,500	2,125	2,725	2,300	3,100	2,525	3,325
Postexpeditör, kvinnlig.....	1,500	2,200	1,725	2,325	1,900	2,700	2,125	2,925
Biträde, kvinnligt.....	1,250	1,650	1,400	1,800	1,700	2,100	1,925	2,325
Överpostiljon.....	1,740	2,190	1,990	2,540	2,100	2,700	2,450	3,150
Förste postiljon.....	1,500	1,950	1,750	2,300	1,850	2,400	2,200	2,850
Postiljon av klass 1 ¹	—	—	—	—	1,650	2,250	2,000	2,700
» » » 2.....	1,200	1,650	1,450	2,000	1,550	1,950	1,900	2,400

Förste vaktmästare åtnjuter dessutom särskilt arvode av 200 kronor årligen.

Postmästarna i Stockholm 1, Göteborg 1 och Malmö 1 uppbära dessutom arvodet å resp. 500, 400 och 300 kr. årligen.

¹ Ny avlöningsgrupp, till vilken kommer att hänföras befattningshavare dels från lägsta gruppen postiljon av klass 2), dels från gruppen förste postiljon.

Bilaga.**Till Konungen.**

Till åtlydnad av nådiga remissen den 25 nästlidne mars med föreläggande för generalpoststyrelsen att före den 7 innevarande april avgiva underdånigt utlåtande i anledning av det av 1915 års kommission för gemensamma avlöningsbestämmelser vid kommunikationsverken med flera verk den 20 mars 1918 avgivna betänkande del I, angående reglering av löneförhållandena vid de statens verk, som kommissionens uppdrag omfattar, att tillämpas i avvaktan på avgörandet av frågan om införandet av gemensamma avlöningsbestämmelser vid ifrågavarande verk, får generalpoststyrelsen i underdånighet härmed anföra följande.

Givetvis hade det varit i hög grad önskvärt, om kommissionen kunnat bedriva sitt arbete så, att det redan nu varit möjligt framlägga ett förberedande förslag i fråga om sådana gemensamma bestämmelser, som avsetts uti kommissionens ursprungliga uppdrag. Det nu föreliggande förslaget till ordnande av avlöningsförhållandena för vart verk för sig utan något egentligare samband med närliggande förhållanden i de skilda verken hade då icke fått ett så framträdande drag av provisorium, som nu är fallet. Och därigenom hade kunnat undvikas ett flertal ojämnheter, som, därest förslaget kommer till genomförande, torde föranleda, att under övergångsåren vissa grupper tjänstemän komma att, vid jämförelse med andra grupper, bliva lidande. Med tanke på det för posttjänstemännens vidkommande synnerligen trängande behovet av en omedelbar och fullt effektiv löne reglering och det missmod, som uteblivandet av en sådan nu med all säkerhet kommer att skapa inom kåren, tillåter sig därför generalpoststyrelsen uttala ett livligt beklagande över att resultatet av kommissionens arbete icke nu föreligger i ett definitivt löne regleringsförslag.

Vidare vill generalpoststyrelsen, med betoning av att kommissionens betänkande erbjuder ej ringa svårigheter i fråga om möjligheten att göra jämförelser de olika verken emellan, uttryckligen framhålla, att den knappa tid, generalpoststyrelsen fått sig medgiven för att avgiva yttrande över förslaget, gjort det omöjligt för generalpoststyrelsen att för egen del nu medhinna ett så ingående bedömande av förslaget, som styrelsen skulle hava önskat. Styrelsen har heller icke kunnat inhämta yttrande över betänkandet från verkets distriktschefer, vilket styrelsen eljest skulle hava velat göra.

Allmänna
synpunkter.

Ur vad kommissionen under rubriken allmänna synpunkter anfört skall generalpoststyrelsen till en början tillåta sig göra följande sammanfattning.

Å sidan 18, andra stycket, säger kommissionen, bland annat: »Omständigheter av olika slag syntes emellertid allt mera oavvisligt kräva åstadkommande

snarast möjligt av en verklig löneförbättring för de stora grupper av statstjänstemän det här gällde.» Detta yttrande hänför sig till förra hälften av år 1917.

Med avseende å dessa omständigheter begärde kommissionen och erhöll nadigt uppdrag med innebörd att (sid. 19, 3:e och 4:e styckena) till Eders Kungl. Maj:ts inkomma med utredningar och förslag till frågans alternativa lösning antingen genom en verklig, om ock provisorisk löneroglering med ändring av de gällande ordinarie avlöningsbeloppen eller ock genom tillfälliga tillägg till dessa avlöningsbelopp. Sedan kommissionen emellertid kommit till den uppfattning, att en verklig löneroglering utan avsevärda lönetekniska svårigheter låte sig för flertalet av de ifrågavarande verken göra, och då kommissionen höll före, det föreliggande syftet bäst skulle tillgodoses genom en dylik, d. v. s. verklig om än provisorisk, löneroglering, utverkade kommissionen åt sig Eders Kungl. Maj:ts medgivande att för vart och ett av de ifrågavarande verken avgiva allenast *ett* förslag till sakens ordnande, antingen genom löneroglering eller tillfälliga avlöningstillägg.

Å sid. 21 och 22 angiver kommissionen därefter de huvudsynpunkter, som skola hava varit ledande för kommissionen vid utarbetandet av de förslag, som innefattas i det föreliggande betänkandet. Sedan kommissionen där omnämmt, att en avsevärd allmän levnadskostnadsstegring ägt rum under tiden från och med 1905, på grundval av vilket års prisleförhållanden ett stort flertal av avlöningarna i de ifrågavarande verken beräknats, intill den tidpunkt, då krigsförhållandena började påverka prisen, betonar kommissionen, att denna prisstegring är så väsentlig, att den klart ådagalägger ett »verkligt behov av genomgående löneförbättringar för de tjänstemän, vilkas nuvarande lönestandard blivit fastställd avsevärd tid före krigsutbrottet».

Uppgiften har då för kommissionen tett sig på sådant sätt, att man hade att, så vitt möjligt, för all ordinarie personal åvägabrunga en verklig löneförbättring, som borde hänföra sig till prisleförhållandena närmast före krigsutbrottet.

»Åven mellangrupperna och tjänstemännen i ledande ställning», säger kommissionen, »få nu anses äga berättigade krav på att medtagas, då det gäller avlöningarnas anpassande efter senare inträdda tidsförhållanden», och kommissionen framhåller, att för dessa grupper vidkommande behovet i sådant hänseende »är i hög grad trängande» — ingalunda blott för tjänstemännen själva utan även för de respektive verken med avseende å de efter hand inträdda allt större och större svårigheterna att bibehålla och rekrytera en fullgod tjänstemannakår.

Av det sålunda sammanfattade torde vara tydligt, att det nu är fråga om en till beloppen verklig, om än eljest provisorisk, löneroglering för all personal, samt att grundläggande för regleringen skall vara den levnadskostnadsstegring, som ägt rum under tiden från och med 1905 till och med 1913. För ett riktigt bedömande av kommissionens förslag är det givetvis nödvändigt att äga kännedom om den bestämda siffran för denna levnadskostnadsstegring. Densamma återfinnes dock icke uti kommissionens betänkande.

Av de uppgifter å prisen för vissa livsförnödenheter, som sedan åtskilliga år offentliggjorts på föranstaltande utav socialstyrelsen (kommerskollegii avdelning för arbetsstatistik), kan emellertid inhämtas, att den genomsnittliga fördyringen från 1905 till 1913, för så vitt den kan bedömas på grundval av berörda prisstatistik, uppgår till ungefär 21.5 procent.

Å sidan 45. där kommissionen närmast behandlar detaljfrågan om bestäm-

mande av avlöningarna till stationskarlsgruppen vid statens järnvägar och motsvarande grupper vid de övriga verken, förklarar kommissionen, att avlöningar, som beräknats år 1907, d. v. s. på 1905 års prisleförhållanden, vid tiden närmast före krigsutbrottet på grund av stegringen i levnadskostnaderna långt ifrån motsvarade den levnadsstandard för dessa tjänstemän, för vilken de avsetts. Vidare ger kommissionen uttryck åt den uppfattning, att det beträffande dessa befattningshavare är nödvändigt att låta avlöningsförhöjningarna icke blott fullt uppväga levnads-kostnadsstegringen utan även tillgodose dessa tjänstemäns »fullt berättigade strävan till en genomgående höjning av de sociala villkoren i allmänhet».

Denna grundtanke finner generalpoststyrelsen riktig såsom ledande för varje lönereglering, lika väl om det gäller lägre som högre tjänstemän.

Generalpoststyrelsen övergår härefter till den del av betänkandet, som särskilt avser förhållandena i postverket.

Ordstillägg.

Redan vid avgivande den 24 oktober 1912 av underdånigt förslag till stat för postverket för år 1914, däruti var inrymt jämväl förslag till löneroglering för de lägre posttjänstemännen, yttrade sig generalpoststyrelsen i fråga om bristerna i gällande bestämmelser om ortstillägg; men fann generalpoststyrelsen sig för det dåvarande böra lämna ortstilläggsfrågan å sido med avseende å den redan då igångsatta utredningen i syfte att för kommunikationsverken åvägbringa enhetliga bestämmelser beträffande denna avlöningsform. Det hade varit synnerligen önskligt, att, såsom också kommissionen framhåller, sådan enhetlighet nu kunnat komma till stånd. Men i det skede, vari den gemensamma avlöningsfrågan befinner sig, är det uppenbarligen icke möjligt att, utan undanskjutande av den åtminstone för postverkets del synnerligen trängande provisoriska lönerogleringen, nu ernå ändrade bestämmelser till ökad likformighet.

Under sådana förhållanden vill generalpoststyrelsen icke framställa någon erinran mot de avsevärda förbättringar, som kommissionen föreslagit för de lägre posttjänstemännens vidkommande. Likaså tillstyrker generalpoststyrelsen kommissionens förslag att utsträcka rätten till ortstillägg att omfatta samtliga de befattningshavare i övrigt, vilkas avlöningar varit föremål för kommissionens behandling.

Bostad in natura.

I detta sammanhang har generalpoststyrelsen ansett sig böra i någon mån beröra den vid statens järnvägar och andra verk i större eller mindre utsträckning förekommande avlöningsformen bostad in natura eller inkvarteringsersättning. Även om behovet i sådant hänseende kan vara olika för skilda verk ävensom olika för skilda befattningshavare inom ett och samma verk, torde det dock icke vara ur vägen, att möjlighet bereddcs jämväl postverket att vid behov hava tillgång till denna avlöningsform.

Svårigheten att erhålla bostad vare sig överhuvud taget eller till rimligt pris kan å vissa orter vara så stor, att den ställer sig hindrande i vägen för personalens disponerande på ett sätt, som står i bästa överensstämmelse med tjänstens krav, eller att den formligen avskräcker tjänsteman att söka befordran, för vilken han eljest varit väl skickad, och vilken även ur postverkets synpunkt kunnat vara önskvärd.

Särskilt under nu rådande bostadsbrist samt högt uppdrivna hyrespriser, vilka med all sannolikhet kunna antagas göra sig gällande under en lång tid framåt, torde

bostadsförhållandena å enskilda orter väl kunna tänkas bliva sådana, att staten, även för andra verk än där möjlighet i sådant hänseende redan är för handen och i likhet med andra större arbetsgivare, måste finna sig nödsakad att antingen in natura eller genom kontant ersättning tillgodose tjänstemännens behov av tjänliga bostäder.

Kommissionen har givit sin tillslutning till den av generalpoststyrelsen i underdånig skrivelse den 22 januari 1918 föreslagna indelning i avlöningshänseende av tjänstemännen av här ifrågakvarande grad i fyra olika avlöningsgrupper med benämning överpostiljon, förste postiljon samt postiljon av klass 1 och klass 2. Kommissionen har därvid tillika uttalat, att den ansett en sådan fördelning icke böra lägga hinder i vägen för verkets ledning att, därest så med hänsyn till arbetets art skulle finnas erforderligt eller lämpligt, vidtaga mindre jämkningar i grupperingen. Detta överensstämmer ock med generalpoststyrelsens mening.

De lägre posttjänstemännens indelning i 4 avlöningsgrupper.

Förändrade förhållanden kunna naturligen betinga omflyttningar inom de olika grupperna. Och det torde kunna betecknas som praktiskt och lämpligt, för att ej säga nödvändigt, att bestämmelserna i sådant fall förbehålles generalpoststyrelsen, som i första hand ansvarar för det dagliga arbetets gilla gång och verkets rationella skötsel.

Med den förevarande frågan sammanhänger på visst sätt anordningen med s. k. tillförordnade förste postiljoner och förste postvaktmästare. Enligt § 8 i gällande avlöningsreglemente äger ordinarie postvaktmästare eller postiljon, som meddelats uppdrag att bestrida viktigare göromål, erhålla särskilt tillägg till tjänstgöringspenningarna med högst 240 kronor för år räknat. Från 1917 års början kunna jämväl förste postvaktmästare och förste postiljoner under viss förutsättning erhålla enahanda tillägg av 240 kronor för år.

Kommissionen ifrågasätter detta tillförordnade-systems bibehållande under den form, att förste postiljon eller postiljon av klass 1 eller klass 2, som erhållit *stadiqvarande* uppdrag att bestrida göromål, vilka eljest ankomma på tjänstemän av högre tjänstegrad än vederbörande själv tillhör, erhåller så stort tillägg till tjänstgöringspenningarna, att hans sammanlagda avlöning för år, ortstillägg i förekommande fall oräknat, uppgår till ett belopp, som med 60 kronor understiger vad han skulle uppbära i fast avlöning, därest han befordrats till ordinarie innehavare av tjänst med göromål av det slag uppdraget avser.

Förhållandet mellan antalet ordinarie och tillförordnade förste postiljoner och förste postvaktmästare, var under år 1915 sådant, att omkring $\frac{3}{4}$ av det sammanlagda antalet voro ordinarie och $\frac{1}{4}$ tillförordnade. Därefter har år från år en förskjutning ägt rum i riktning mot ökat antal ordinarie. Den huvudsakligen bestämmande faktorn härvidlag har varit, att den prövotid, som tillförordnade-tiden avsetts utgöra, icke utsträcks allt för långt. Svenska postmannaförbundet har vid preciserandet av sina önskemål beträffande förslaget till postverkets stat år 1919 ifrågasatt, att denna prövotid måtte begränsas till högst 1 år.

Liksom för övriga tjänstemän måste givetvis för de tjänstemän, om vilka det här särskilt är fråga, förutsättas lämplighet, ådagalagd under skälig ansedd tid. Den prövning, som alltså, här som eljest, erfordras, torde kunna äga rum under *tillfälliga* uppdrag, då vederbörande uppbär vikariatsersättning.

På grund av dessa omständigheter är från generalpoststyrelsens sida intet

att erinra mot den för personalen fördelaktiga bestämmelse, som innefattas i kommissionens berörda förslag till avlöning under *stadigvarande* uppdrag.

Det torde vara mycket naturligt, om från postexpeditörernas sida framställdes krav på en liknande bestämmelse till deras förmån. Det lider heller intet tvivel, att en bestämmelse i sådan riktning kunde vara förmånlig för ordnande av den löpande posttjänsten vid trafikökningar, vare sig tillfälliga eller sådana, som kunna antagas bliva av mera stadigvarande och bestående natur. Det kan nämligen därvid inträffa, att göromål, som egentligen borde ankomma på förste postexpeditör, måste uppdragas åt postexpeditör på den grund, att ett omdisponerande av de tillgängliga förste postexpeditörerna icke kan låta sig göra. Sådana trafikökningar förekomma alltid vid vissa tider av året, exempelvis jul och nyår, och följa givetvis än här och än där med den ständiga normala trafikstegringen. De torde vara att emotse i än större omfattning i och med att postverkets rörelsegrenar ökas. I sådant hänseende komma helt visst kronouppbördens förmedlande genom postverket samt införande av postcheckrörelse att göra sig starkt gällande.

Med avseende härå föranledes generalpoststyrelsen att i detta sammanhang föreslå sådan ändring av § 8 i avlöningsreglementet, att generalpoststyrelsen beredes möjlighet att — i motsvarighet till vad redan nu är och av kommissionen ifrågasatts i fortsättningen böra vara fallet i fråga om tjänstemän av lägre grad än postexpeditörs — anpassa användningen av postexpeditör och förste postexpeditör vid varje tillfälle efter mängden och arten av det arbete, som föreligger.

Generalpoststyrelsen hemställer alltså, att åt § 8, sådan den av kommissionen föreslagits, gives följande förändrade lydelse: »Postexpeditör, förste postiljon — — — göromål, vilka eljest ankomma på förste postexpeditör, överpostiljon, förste postiljon eller postiljon av klass 1, erhåller så stort tillägg

— — — — —
befattning».

De lägre
tjänstemännens
avlöningar.

För de lägre tjänstemännen i postverket, d. v. s. tjänstemän av lägre grad än postexpeditörs, reglerades avlöningarna så sent som år 1913. Därförut hade de reglerats 1907.

För tjänstemän tillhörande denna grupp, vartill jämväl skulle hänföras vaktmästarna hos generalpoststyrelsen, föreslår kommissionen de begynnelse- och slutavlöningar, som finnas här nedan återgivna vid sidan av motsvarande belopp enligt 1907 och 1913 års regleringar.

Postiljon av klass 2.

Begynnelse- och slutavlöning			Procentuell höjning enligt kommissionens förslag	
enligt 1907 års reglering	enligt 1913 års reglering	enligt kommissionens förslag	sedan 1907	sedan 1913
1,100: —	1,200: —	1,550: —	40,9	29,16
1,400: —	1,650: —	1,950: —	39,28	18,18

Postiljon av klass 1 (ny tjänstegrad).

Begynnelse- och slutavlöning			Procentuell höjning enligt kommissionens förslag	
enligt 1907 års reglering	enligt 1913 års reglering	enligt kommissionens förslag	sedan 1907	sedan 1913
—	—	1,650: —	—	—
—	—	2,250: —	—	—

Förste postiljon.

Begynnelse- och slutavlöning			Procentuell höjning enligt kommissionens förslag	
enligt 1907 års reglering	enligt 1913 års reglering	enligt kommissionens förslag	sedan 1907	sedan 1913
1,340: —	1,500: —	1,850: —	38,06	23,33
1,640: —	1,950: —	2,400: —	46,34	23,07

Överpostiljon (nyinrättad år 1917).

Begynnelse- och slutavlöning			Procentuell höjning enligt kommissionens förslag	
enligt 1907 års reglering	enligt 1913 års reglering ¹⁾	enligt kommissionens förslag	sedan 1907	sedan 1913 (1917)
—	1,740: —	2,100: —	—	20,68
—	2,190: —	2,700: —	—	23,29

Förhöjningarna från år 1907 växla sålunda mellan omkring 38 procent och 46 procent. De torde möjligen kunna befinnas höga vid jämförelse med den enligt ovanberörda prisstatistik beräknade fördyringen under perioden 1905—1913. Kommissionen har ju emellertid här icke annat än konsekvent tillämpat grundregeln, att den nu ifrågavarande löneregleringen skulle taga hänsyn till, utom kostnadsstegringen, jämväl tjänstemännens legitima behov av en genomgående förbättring uti levnadsstandard; och generalpoststyrelsen har alltså för sin del ingen erinran att göra

¹⁾ Med tillägg av 240 kronor enligt § 8 i avlöningsreglementet sådan densamma lyder enligt beslut år 1916.

mot de av kommissionen för såväl de lägre tjänstemännen vid distrikts- och lokalförvaltningarna som vaktmästarna hos generalpoststyrelsen föreslagna avlöningsbeloppen.

Kvinnliga
biträden och
deras avlö-
ningar.

För de kvinnliga biträdena har kommissionen föreslagit en för dem synnerligen välbehörlig förhöjning i själva avlöningen, ävensom att de i avseende å ortstillägg skulle likställas med andra kvinnliga befattningshavare i postverket.

Just med hänsyn till det av kommissionen anförda förhållandet, att åt vissa av de av hos generalpoststyrelsen anställda kvinnliga biträdena överlåtits ensartade göromål som åt kvinnliga postexpeditörer, hade det varit önskvärt, om kommissionen, såsom det synes till en början haft för avsikt, föreslagit införande i postverkets centralförvaltning, i likhet med vad är förhållandet inom vissa andra centrala ämbetsverk, av en högre grad av kvinnligt biträde.

Den sporre till ökad arbetsintensitet och bättre arbetsresultat, som en dylik befordringsmöjlighet skulle medföra, vore utan tvivel av stort värde.

Avlöning till
kvinnliga
postexpedi-
törer.

För kvinnlig postexpeditör föreslår kommissionen begynnelseavlöning 1,900 kronor samt slutavlöning 2,700 kronor. Sedda i förhållande till övriga av kommissionen föreslagna avlöningsbelopp för högre tjänstemän, torde de sålunda föreslagna lönesatserna icke i och för sig giva anledning till erinran.

Emellertid är att anmärka, att enligt kommissionens förslag slutavlöningen skulle uppnås först efter 12 år, under det att den för närvarande uppnås efter 9 år. Beträffande motsvarande tjänst vid statens järnvägar eller kvinnlig kontorsskrivare, skulle enligt kommissionens förslag gälla, att slutavlöning ernås efter 9 år. Det hade varit önskligt, att kvinnlig postexpeditör i detta hänseende icke, såsom nu skulle bliva fallet, dels fräntoges en förmån, som hon hittills haft, och dels ställdes sämre än motsvarande befattningshavare i statens järnvägar. Generalpoststyrelsen ser sig emellertid nu icke i tillfälle att föreslå något sätt, på vilket denna ojämnhet skulle utplånas, men har dock velat hänvända uppmärksamheten på förhållandet.

Avlöningar-
na till man-
liga post-
expeditörer.

Generalpoststyrelsen övergår härefter till kommissionens förslag i fråga om avlöningarna till de manliga postexpeditörerna.

I gällande avlöningsreglemente är begynnelseavlöningen för dessa tjänstemän bestämd till 1,800 kronor. Emellertid medgavs samtidigt med det ursprungliga reglementets antagande 1909, att den, som antagits till e. o. postexpeditör före utgången av år 1909, skulle få såsom ordinarie postexpeditör börja med en begynnelseavlöning av 2,200 kronor; och därefter har genom olika beslut av Eders Kungl. Majt och riksdagen medgivits, att personer, som antagits till e. o. postexpeditörer under åren 1910—1915, må såsom ordinarie postexpeditörer uppbära begynnelseavlöning med 2,000 kronor.

Begynnelseavlöningen för nyutnämnd manlig postexpeditör utgör således i närvarande stund 2,000 kronor. Härtill komma 3 ålderstillägg, vart och ett på 200 kronor, efter 2 respektive 4 och 6 år samt 4 ålderstillägg, vart och ett på 300 kronor efter 9 respektive 12, 15 och 18 år.

Nu föreslår kommissionen den avlöningsskala, som återgives i efterföljande tabeller. Dessa visa dessutom den ifrågasatta regleringens verkan dels för sådana postexpeditörer, vilka börjat med en begynnelseavlöning av 2,200 kronor, och dels för dem, som börjat med 2,000 kronor.

Postexpeditör med begynnelseavlönning av 2,000						Postexpeditör med begynnelseavlönning av 2,200					
Årsklass	Levnads- ålder ungefär	Nu- varande avlönning	Före- slagen avlönning	Ökning		Års- klass	Levnads- ålder ungefär	Nu- varande avlönning	Före- slagen avlönning	Ökning	
				absolut	relativ %					absolut	relativ %
1	26	2,000	2,500	500	25.—	1	26	2,200	2,500	300	13.63
2	27	2,000	2,500	500	25.—	2	27	2,200	2,500	300	13.63
3	28	2,200	2,500	300	13.64	3	28	2,400	2,500	100	4.16
4	29	2,200	2,800	300	27.27	4	29	2,400	2,800	400	16.67
5	30	2,400	2,800	600	16.67	5	30	2,600	2,800	200	7.69
6	31	2,400	2,800	400	16.67	6	31	2,600	2,800	200	7.69
7	32	2,600	3,100	400	19.23	7	32	2,600	3,100	500	19.23
8	33	2,600	3,100	500	19.23	8	33	2,900	3,100	200	6.90
9	34	2,600	3,100	500	19.23	9	34	2,900	3,100	200	6.90
10	35	2,900	3,400	500	17.24	10	35	2,900	3,400	500	17.24
11	36	2,900	3,400	500	17.24	11	36	3,200	3,400	200	6.25
12	37	2,900	3,400	500	17.24	12	37	3,200	3,400	200	6.25
13	38	3,200	3,700	500	15.63	13	38	3,200	3,700	500	15.63
14	39	3,200	3,700	500	15.63	14	39	3,500	3,700	200	5.71
15	40	3,200	3,700	500	15.63	15	40	3,500	3,700	200	5.71
16	41	3,500	4,000	500	14.29	16	41	3,500	4,000	500	14.29
17	42	3,500	4,000	500	14.29	17	42	3,800	4,000	200	5.26
18	43	3,500	4,000	500	14.29	18	43	3,800	4,000	200	5.26
19	44	3,800	4,300	500	13.16	19	44	3,800	4,300	500	13.16

Som av dessa tabeller tydligt framgår, är det endast i några få undantagsfall, som avlöningsförhöjningen för postexpeditörerna skulle bli så stor, att det täcker en levnadskostnadsstegring, beräknad till ungefär 20 procent. Att levnadskostnadsstegringen för perioden 1905—1913 icke kan antagas vara lägre än 20 procent, anser generalpoststyrelsen vara alldeles uppenbart, med stöd av den ovan omnämnda beräkningen i sådant hänseende på grundval av socialstyrelsens officiella prisuppgifter för ett antal viktigare förnödenheter. Riktigheten av denna slutsats styrkes ock av den avsevärda procentuella förhöjningen, 38 procent—46 procent, kommissionen satt i fråga för tjänstemännen av lägre grad än postexpeditörs.

Generalpoststyrelsen kan ej biträda ett förslag med innebörd, att avlöningarna höjas, om ock blott provisoriskt, så obetydligt, att de icke längre bibehållas vid oförminskad köpkraft.

Kommissionen har, såsom redan påpekats, under den allmänna delen hänvänt uppmärksamheten på svårigheten för staten att vid nuvarande avlöningar rekrytera och bibehålla en tjänstemannakår, som fyller måttet i fråga om intelligens, initiativ och allmän duglighet i övrigt. Och å sid. 108 i betänkandet lämnar kommissionen i fråga om särskilt postverket den fullt riktiga uppgiften, att rekryteringssvårigheterna där gjort sig starkt gällande. »Antalet kompetenta sökande», säger kommissionen, »till de elevkurser, som av generalpoststyrelsen årligen anordnas för utbildning av extra postexpeditörer, har år från år minskats, och ett stort antal kursdeltagare — vissa år bortåt halva antalet — hava lämnat anställningen redan under utbildningstiden.»

Generalpoststyrelsen vill härtill lägga, icke blott att det är antalet sökande, som minskats, utan även att bland sökandena en påvisbar försämring med avseende å kunskapsmått gjort sig gällande, ävensom att de, som under postelevkursernas fortgång lämnat desamma, i regel äro de bästa.

Det lider intet tvivel, att dessa, som på detta sätt under pågående postelevkurs lämna densamma, därvid påverkats av den närmare kännedom de under tjänstgöringen i verket vunnit om avlöningsförhållandena därstädes, och att från deras sida därvid det största beaktande fästs icke blott, såsom kommissionen betonat, vid begynnelseavlöningsens storlek utan ock vid sådana faktorer som slutavlöningen i lägsta ordinarie tjänst, tiden för dennas uppnående samt i vilken mån en ofördelaktig skillnad i sådana avseenden är för handen vid en jämförelse med andra verk.

I sådant hänseende kan generalpoststyrelsen icke underlåta att finna det anmärkningsvärt, att under det slutavlönings för en stationsskrivare å billigaste ort, 4,320 kronor, enligt kommissionens förslag uppnås redan efter 15 års ordinarie anställning, en postexpeditör skulle uppnå sin slutavlönning, 4,300 kronor, först efter 18 år. Vid rekryteringen skulle postverket sålunda hava att utstå konkurrens icke blott med enskilda affärsföretagare utan även med statens järnvägar. Det torde vara uppenbart, att generalpoststyrelsen — även med bortseende från det redan påvisade, med avseende å prisstegringen mindre tillfredsställande uti de föreslagna postexpeditörsavlönningarna — måste inlägga en bestämd gensaga mot en sådan grundväsentlig olikhet mellan avlöningsförmånerna uti statens järnvägar och postverket. Och det synes generalpoststyrelsen vara så mycket mindre skäl att, med godkännande av kommissionens förslag i denna del, nu införa en sådan olikhet till förmån för stationsskrivarna, som dessas avlöningar, även med inräknande av dem senast beviljade tillfälliga avlöningstillägg, hittills legat något under postexpeditörernas. Från postexpeditörshåll kan detta med fullt skäl icke komma att uppfattas annorlunda än som ett orättvist gynnande av stationsskrivarna.

Kommissionen har själv å sidan 54, sista punkten, fäst uppmärksamheten å den genom dess förslag uppkommande skillnaden samt framhållit önskvärdheten av dess utjämnande, men dock icke funnit sig i stånd att framlägga något förslag i sådant hänseende. Där liksom överst å sid. 109 låter kommissionen förstå, att hindret skulle legat i avlöningsskalornas olika konstruktion i de skilda verken, d. v. s. att kommissionen här känt sig stå inför en av de lönetekniska svårigheter, om vilka kommissionen vid flerfaldiga tillfällen lämnar en antydan utan närmare redogörelse.

Generalpoststyrelsen anser emellertid, att i det förevarande fallet dessa svårigheter kunna övervinnas, och tillåter sig härvid till en början hänvisa till följande sammanställning, vilken lämnar

dels en jämförelse mellan verkningarna av de utav kommissionen föreslagna avlöningsskalorna för postexpeditörer och stationsskrivare, av vilken jämförelse nödvändigheten av en förbättring för postexpeditörerna tydligt framgår,

dels ock en jämförelse mellan verkningarna av en inom generalpoststyrelsen nu uppgjord avlöningsskala för postexpeditörer och den av kommissionen föreslagna skalan för stationsskrivare, av vilken jämförelse inhämtas, att, även med den av generalpoststyrelsen uppgjorda nya skalan, postexpeditören dock alltid kommer att i någon mån ligga under stationsskrivaren.

Stationsskrivare enligt kommissionens förslag (å billigaste ort)	Postexpeditör enligt kommissionens förslag (å billigaste ort)	Minskning för postexpeditör vid jämförelse med stations-skrivare	Postexpeditör enligt generalpoststyrelsens löneskala (å billigaste ort)	Minskning för postexpeditör vid jämförelse med stations-skrivare
2,520	2,500	— 20	2,500	— 20
2,520	2,500	— 20	2,500	— 20
2,520	2,500	— 20	2,500	— 20
2,880	2,800	— 80	2,800	— 80
2,880	2,800	— 80	2,800	— 80
2,880	2,800	— 80	2,800	— 80
3,240	3,100	— 140	3,100	— 140
3,240	3,100	— 140	3,100	— 140
2,240	3,100	— 140	3,100	— 140
3,600	3,400	— 200	3,500	— 100
3,600	3,400	— 200	3,500	— 100
3,600	3,400	— 200	3,500	— 100
3,960	3,700	— 260	3,900	— 60
3,960	3,700	— 260	3,900	— 60
3,960	3,700	— 260	3,900	— 60
4,320	4,000	— 320	4,300	— 20
4,320	4,000	— 320	4,300	— 20
4,320	4,000	— 320	4,300	— 20
4,320	4,300	— 20	4,300	— 20
4,320	4,300	— 20	4,300	— 20
4,320	4,300	— 20	4,300	— 20

Enligt den av generalpoststyrelsen uppgjorda nya avlöningsskalan för postexpeditör, skulle avlöningsförhöjningarna, som av kommissionen genomgående föreslagits till 300 kronor, efter avlöningsbeloppet 3,100 kronor höjas till 400 kronor.

Den genomgående avlöningsskalan för samtliga manliga posttjänstemän av postexpeditörs och högre grader är för närvarande sammansatt så, att avlöningsförhöjningarna längst ned på skalan äro på 200 kronor till och med avlöningssatsen 2,600 kronor, därefter på 300 kronor till och med avlöningssatsen 3,800 kronor, därefter på 400 kronor till och med avlöningssatsen 5,000 kronor och därutöver slutligen på 500 kronor. Något principiellt nytt innebär sålunda icke införande av avlöningstillägg på 400 kronor. Att de införas något tidigare i skalan, än som hittills varit fallet, står väl i överensstämmelse med det sakförhållandet, att under tiden 1905—1913 en avsevärd prisstegring inträtt. Vid en jämförelse med förhållandena för en stationsskrivare är dessutom att märka, att dennes samtliga avlöningstillägg, även de första, i verkligheten utgå med 360 kronor och icke med 300 kronor, som den för dem föreslagna avlöningsskalan synes utvisa. Stations-skrivare erhåller nämligen alltid inkvarteringsersättning med lägst 20 procent å den fasta avlöningen.

Som generalpoststyrelsen redan tillåtit sig påpeka, kommer postexpeditören vid den uppgjorda nya skalan år för år att uppbära något lägre avlöning än stations-skrivaren, men den synnerliga fördelen vinnes, att den sammanlagda avlöningsförhöjningen om 1,800 kronor, som för dessa två tjänster skiljer begynnelseavlöningen från slutavlöningen, i båda fallen intjänas på 15 år.

Från denna sida sett kan sålunda, enligt generalpoststyrelsens förmenande, ingen anmärkning göras mot denna löneskala.

Det återstår då att se till, i vilken mån en sådan förändring av avlönings-skalan för postexpeditörerna kan påkalla ändring av avlöningsskalorna för de närmast liggande högre tjänstemännen i postverket, samt huruvida en sådan ändring kan låta sig genomföras utan verkliga olägenheter.

Enligt kommissionens förslag löpa avlöningsskalorna för de tjänster, om vilka det i detta sammanhang kan vara fråga, i varandra på sätt framgår av följande sammanställning:

postexpeditör	förste postexpeditör	postmästare klass 4
2,500	—	—
2,800	—	—
3,100	—	—
3,400	—	—
3,700	3,700	—
4,000	4,000	4,000
4,300	4,300	4,300
—	4,700	4,700
—	—	5,100

Enligt generalpoststyrelsens förmenande kunde skalorna omläggas att sammanlöpa sålunda:

postexpeditör	förste postexpeditör	postmästare klass 4
2,500	—	—
2,800	—	—
3,100	—	—
3,500	3,500	—
3,900	3,900	3,900
4,300	4,300	4,300
—	4,700	4,700
—	—	5,100

Begynelseavlöningen för förste postexpeditör skulle således sänkas med 200 kronor, samtidigt varmed samtliga hans avlöningstillägg skulle bestämmas till 400 kronor vardera. För postmästare av klass 4 skulle begynelseavlöningen sänkas med 100 kronor, med en motsvarande förändring i fråga om avlöningstilläggen.

Denna sänkning av den utav kommissionen föreslagna begynelseavlöningen för förste postexpeditör innebär i tillämpningen ingalunda en motsvarande verklig försämring i förste postexpeditörernas avlöningsförmåner. Postexpeditör vinner nämligen, utom i något alldeles särskilt undantagsfall, befordran till förste postexpeditör först vid sådan tidpunkt, att han som förste postexpeditör kommer i åtnjutande av ett avlöningsbelopp, som ligger ovanför den för denna tjänst här föreslagna grundavlöningen. Och beträffande postmästare av klass 4 torde det ytterligt sällan inträffa, att sådan tjänst tillträdes vid så unga år, att vederbörande får åtnöjas med den för tjänsten bestämda begynelseavlöningen.

Med avseende å vad nu framhållits vill generalpoststyrelsen således påyrka, att beträffande konstruktionen av avlöningsskalorna för manlig postexpeditör, förste postexpeditör och postmästare av klass 4 vidtagas de förändringar, som framgår av ovanstående.

Den merkostnad, som — med beräkning av de i tabellen å sid. 18 upptagna avlöningsbelopp — härigenom skulle uppkomma, belöper sig, enligt nu verkställd approximativ uppskattning, till allenast omkring 75,000 kronor. Denna merkostnad torde få anses förhållandevis liten.

Härvid har generalpoststyrelsen räknat med och finner sig alltså böra föreslå, att till förmån för de äldre postexpeditörer, vilka börjat med en begynnelseavlönning av 2,200 kronor, införes en övergångsbestämmelse med innebörd, att sådan postexpeditör skulle vid inträde å den antagna nya avlöningsskalan få räkna sig till godo två år av sin extra ordinarie-tid.

En sådan övergångsbestämmelse anser generalpoststyrelsen nödvändig. Genom motsvarande tidigare omnämnda övergångsbestämmelse till 1909 års avlöningsreglemente tillförsäkrades sådan postexpeditör en viss förmån i förhållande till yngre postexpeditörer, för vilkas antagande och utbildning gällt något olika grunder. Därest den nu föreslagna övergångsbestämmelsen icke infördes, skulle följden bliva, att den en gång sålunda erhållna förmånen att ligga ett steg över i avlöningsskalan bortelimineras, och den förhöjning, som sådan äldre postexpeditör erhöle vid övergången till den nya skalan, bleve förhållandevis lägre än för hans yngre kamrater. Detta framgår närmare av tabellen å sid. 14—15. Det torde icke kunna bestridas, att härigenom dessa äldre postexpeditörer bleve föremål för en orättvis behandling.

Generalpoststyrelsen vill slutligen, utan att i denna del ingå på en detaljgranskning, till att börja med göra några korta anmärkningar i fråga om de av kommissionen föreslagna avlöningarna till tjänstemän av högre grad än postexpeditörs.

Kommissionen har själv å sid. 110 framhållit, att — bortsett från den förbättring i avlöningshänseende, som genom den under rubriken »ortstillägg» omnämnda utsträckta rättigheten att komma i åtnjutande av dylikt tillägg skulle tillgodokomma vissa tjänstemän, stationerade å dyrort — den föreslagna förhöjningen för tjänstemän av högre grad än postexpeditörs skulle belöpa sig till ett genomgående belopp av 500 kronor. Kommissionen har ävenledes själv gjort ett medgivande av innehåll, att en sådan förhöjning av de här ifrågavarande avlöningsbeloppen måste anses obetydlig.

Härefter sammanställas avlöningsbeloppen för de manliga tjänstemännen av högre grad än postexpeditör enligt nuvarande bestämmelser och enligt kommissionens förslag.

Nu	Sedan	Ökning i procent	Nu	Sedan	Ökning i procent
3,200	3,700	+ 15.63	6,000	6,500	+ 8.33
3,500	4,000	+ 14.29	6,500	7,000	+ 7.69
3,800	4,300	+ 13.16	7,000	7,500	+ 7.14
4,200	4,700	+ 11.90	7,500	8,000	+ 6.60
4,600	5,100	+ 10.87	8,000	8,500	+ 6.25
5,000	5,500	+ 10.00	8,500	9,000	+ 5.88
5,500	6,000	+ 9.09	9,000	9,500	+ 5.56

Då, såsom inledningsvis påpekades, den fördyring, med vilken man vid den föreliggande löneregleringen kan anse sig böra räkna, uppgår till minst 20 procent, är det uppenbart, att kommissionens förslag i denna del är långt ifrån tillfreds-

Avlöningarna till tjänstemän av högre grad i allmänhet.

ställande. Kommissionen har här icke nått fram till det syfte, densamma enligt dess uttalanden i den allmänna delen velat nå genom att alternativet lönerreglering valts framför alternativet tillfälliga lönetillägg.

I verkligheten är emellertid kommissionens förslag för *samtliga* de högre tjänstemännens vidkommande ingenting annat än ett förslag om ett summariskt tillmätt tillfälligt avlöningstillägg av i genomsnitt 500 kronor över lag. Och detta täcker icke annat än i undantagsfall ens närmelsevis fördyringen, än mindre tar det någon hänsyn till tidsförhållandena i övrigt.

Såsom generalpoststyrelsen tidigare påpekat i fråga om kommissionens förslag till avlöningar för tjänstemännen av lägre grad än postexpeditörs, har kommissionen därvid konsekvent tillämpat den riktiga principen, att förhöjningarna böra icke blott motsvara fördyringen utan dessutom taga hänsyn till övriga tidsförhållandena. Då kommissionen nu, såsom nyss påvisats, beträffande tjänstemännen av högre grad än postexpeditörs — och jämväl beträffande postexpeditörerna — låtit förhöjningarna stanna vid belopp, som icke ens tillfredsställa principens första sats, lär det allmänna omdömet icke kunna undgå att komma till den obestridligt riktiga slutsatsen, att de högre tjänstemännen här blivit föremål för en i förhållande till de lägre tjänstemännen påfallande ojämn behandling.

Generalpoststyrelsen anser på den grund, att en genomgående höjning bör vidtagas beträffande tilläggen till samtliga tjänstemän, tillhörande den högre gruppen, d. v. s. till kvinnliga biträden, postexpeditörer och befattningshavare av högre grad; och får generalpoststyrelsen förty hemställa, att de av kommissionen föreslagna avlöningsförhöjningarna ökas med i genomsnitt 50 procent, i överensstämmelse med vad som anges i efterföljande tabell.

Generalpoststyrelsen har därvid förutsatt, att enahanda avlöningsförbättring tilldelas jämväl personalen vid övriga nu ifrågakvarande verk.

Av generalpoststyrelsen föreslagna avlöningsskalor för tjänstemän av postexpeditörs och högre grad.

	Kronor	År	Kronor	År	Kronor	År	Kronor	År	Summa
Byråchef	—	—	—	—	8,750	3	9,250	3	9,750
Postdirektör	—	—	—	—	7,750	3	8,250	3	8,750
Kamrerare, sekreterare	—	—	—	—	6,750	3	7,250	3	7,750
Postmästare av klass 1 A	—	—	6,250	3	6,750	3	7,250	3	7,750
Förste aktuarie, intendent, ombudsman, postmästare av klass 1 B, överkontrollör	—	—	5,750	3	6,250	3	6,750	3	7,250
Postmästare av klass 2 A, förste kontrollör	—	—	5,350	3	5,750	3	6,250	3	6,750
Aktuarie, förrädsförvaltare, notarie, registrator, revisor, revisor och bokhållare, postmästare av klass 2 B	—	—	4,950	3	5,350	3	5,750	3	6,250
Postmästare av klass 3, manlig, kontrollör	—	—	4,550	3	4,950	3	5,350	3	5,750
Postmästare av klass 4, manlig	—	—	4,150	3	4,550	3	4,950	3	5,350
Förste postexpeditör, manlig	—	—	3,750	3	4,150	3	4,550	3	4,950
Postexpeditör, manlig	2,750	3	3,050	3	3,350	3	3,750	3	4,550
Postmästare av klass 3, kvinnlig	—	—	—	—	3,500	3	3,700	3	4,000
Postmästare av klass 4, »	—	—	—	—	3,300	3	3,500	3	3,700
Förste postexpeditör, »	2,500	3	2,700	3	2,900	3	3,100	3	3,300
Postexpeditör, »	2,100	3	2,300	3	2,500	3	2,700	3	2,900
Biträde, kvinnligt	—	—	—	—	1,900	3	2,100	3	2,300

Å nedanstående tabell har angivits de sålunda föreslagna avlöningsbeloppens fördelning i lön och tjänstgöringspenningar, ävensom den förändring med avseende å de kvinnliga befattningshavarnas pensionsunderlag, som i detta samband påkallas.

	Lön kronor	Tjänst- görings- penningar kronor	Summa kronor
	6,075	3,675	9,750
	5,775	3,475	9,250
	5,475	3,275	8,750
	5,175	3,075	8,250
	4,975	2,775	7,750
	4,750	2,500	7,250
	4,450	2,300	6,750
	4,150	2,100	6,250
	3,850	1,900	5,750
	3,600	1,750	5,350
	3,350	1,600	4,950
	3,150	1,400	4,550
	2,900	1,250	4,150
Manliga tjänstemän av postexpeditörs eller högre grad samt kvinnliga tjänstemän.....	2,800	1,200	4,000
	2,700	1,050	3,750
	2,675	1,025	3,700
	2,550	950	3,500
	2,475	875	3,350
	2,450	850	3,300
	2,325	775	3,100
	2,300	750	3,050
	2,175	725	2,900
	2,050	700	2,750
	2,025	675	2,700
	1,875	625	2,500
	1,725	575	2,300
	1,575	525	2,100
	1,425	475	1,900

Särskilt pensionsunderlag för kvinnlig postmästare av klass 3	2,550 kronor.
» » » » » » 4	2,350 »
» » » » förste postexpeditör	2,150 »
» » » » postexpeditör	1,900 »
» » » kvinnligt biträde	1,700 »

I anslutning till vad ovan anförts, tillstyrker generalpoststyrelsen, att den av kommissionen föreslagna avlöningsförhöjningen till den å postverkets övergångsstat uppförda personliga verkmästarebefattningen för E. V. Nyberg ökas till 750 kronor. Avlöning till en personlig verkmästarebefattning.

Vad däremot beträffar pensionerna, som å upprepade ställen i kommissionsbetänkandet varit föremål för kommissionens yttrande, har generalpoststyrelsen visserligen icke något ändringsyrkande att framställa, men har generalpoststyrelsen Pensioner.

dock föranlåtits fästa uppmärksamheten å de skiljaktigheter, som i detta hänseende förefinnas mellan jämnställda befattningshavare i olika verk.

Övergångs-
bestämmel-
ser.

Kommissionen har i fråga om övergångsbestämmelser föreslagit, att desamma skulle utfärdas av Eders Kungl. Maj:t, därvid såsom huvudregel borde iakttagas, att de nya avlöningsbestämmelserna skulle omedelbart efter deras trädande i kraft varda i sin helhet gällande för samtliga ordinarie befattningshavare så, som om bestämmelserna varit tillämpade under vars och ens hela ordinarie tjänstetid.

Generalpoststyrelsen har i samband med spörsmålet om de manliga post-expeditörernas avlöningar framhållit behovet av en övergångsbestämmelse till förmån för sådana manliga postexpeditörer, vilka antagits till extra ordinarie postexpeditörer före utgången av år 1909.

Jämväl beträffande postverkets chaufförer vill generalpoststyrelsen i detta sammanhang ifrågasätta en särskild bestämmelse av övergångsnatur.

Ordinarie postvaktmästare, som tjänstgöra såsom chaufförer, äro för närvarande likställda med s. k. t. f. förste postvaktmästare, i det de äga jämlikt § 8 i avlöningsreglementet uppbära tillägg till tjänstgöringspenningarna med 240 kronor om året.

Avsevärda svårigheter kunna möta icke blott att över huvud taget erhålla fullt kvalificerade dylika tjänstemän, utan även att i tjänsten få behålla de redan anställda. Bortsett från den yrkesutbildning en chaufför måste besitta, ligger det nämligen stor vikt på hans rent allmänna kompetens. Han har ansvar för posternas rättidiga vidarebefordran ävensom för deras vård och tillsyn under den tid de transporteras av honom. Den av honom omhänderhavda materielen är dyrbar; och transportererna genom starkt trafikerade gator, som ofta nog måste ske i sen stund, men under aktgivande att anslutning till vederbörande bantåg eller ångfartyg icke förloras, äro förenade med avsevärda risker. Vidare äro för personer inom chaufförsyrket arbetsförtjänsterna i enskild anställning förhållandevis mycket goda.

Enligt generalpoststyrelsens förmenande vore det fördensskull önskvärt, att generalpoststyrelsen kunde i en eller annan form tilldela postchaufförerna, åtminstone för det närvarande, någon särskild gottgörelse. Det synes generalpoststyrelsen, som om möjlighet härtill på ett lämpligt sätt skulle kunna beredas därigenom, att i övergångsbestämmelserna infördes medgivande för generalpoststyrelsen att, därest förhållandena anses så påkalla, tilldela chaufförer avlöning efter närmast högre avlöningsklass än den, han eljest skulle tillhöra.

Ekonomisk
innehörd.

Rörande den ekonomiska innebörden i dess helhet av nu ifrågavarande reglering av löneförhållandena vid postverket får generalpoststyrelsen anföra följande.

Kommissionen har å sid. 249 uppgivit, att den av dess förslag uppkommande kostnadsökningen skulle belöpa sig till 2,412,865 kronor. Givetvis är beloppet i fråga, som nu icke kan till siffran exakt angivas, beroende på i vilken proportion nuvarande tjänstemän av postvaktmästares och förste postvaktmästares grad fördelas på de föreslagna fyra nya grupperna av ifrågavarande tjänstemän, övergångsbestämmelser m. m. Vid den granskning, som företagits hos generalpoststyrelsen, har det velat synas, som om det angivna ökningsbeloppet skulle kunna nedsättas med omkring 60,000 kronor eller till 2,350,000 kronor. Lägges emellertid till det sålunda erhållna beloppet den ökning, som skulle föranledas av den utav generalpost-

styrelsen ifrågasatta allmänna genomsnittliga höjning av 50 procent i avlöningen till kvinnliga biträden, postexpeditörer och tjänstemän av högre grad, eller omkring 450,000 kronor, torde kostnadsökningen i sin helhet för de slutgiltigt sammanfattade förslagen kunna beräknas komma att stiga till omkring 2,800,000 kronor.

Stockholm den 5 april 1918.

Underdånigst:
JULIUS JUHLIN.

Herman Askberg.

Jaques Pramberg.

Gustaf Kihlmark.
Föredragande.

C. Hasselrot.

Arvid Bildt.

S a m m a n s t ä l l n i n g

över

av Posttjänstemännens förening och Svenska Postmannaförbundet framställda särskilda yrkanden om ändringar i det av 1915 års kommission framlagda förslaget till tillfällig lönerereglering för tjänstemän vid postverket.

*P*osttjänstemännens förening har framställt följande yrkanden:

1) i fråga om ortstillägget:

*d*els att maximibeloppet av ortstillägget för tjänstemän av postexpeditörs och högre grad måtte höjas på sätt närmare framgår av följande tabell:

Ortsgrupp	Nuvarande maximum		Av föreningen föreslaget maximum	
	för manlig tjänsteman	för kvinnlig tjänsteman	för manlig tjänsteman	för kvinnlig tjänsteman
Ort, varest ortstillägget utgår med 10 % ...	300	150	350	200
» » » » » 15 » ...	450	225	525	300

*d*els ock att de kvinnliga tjänstemännen i fråga om ortstillägg måste helt likställas med de manliga tjänstemännen och således äga att beräkna samma maximumbelopp som dessa;

2) i fråga om den fasta avlöningen:

*a*tt avlöningen till tjänstemän av postexpeditörs och högre grad måtte förhöjas utöver vad av kommissionen föreslagits,

*a*tt avlöningsskalan för manliga postexpeditörer måtte förkortas från 18 till 15 år,

*a*tt avlöningsskalan för kvinnliga postexpeditörer måtte förkortas från 12 till 9 år;

3) i fråga om pensionerna:

*a*tt pensionerna för de kvinnliga tjänstemännen måtte bestämmas enligt pensionslagens allmänna regler och utan användande av särskilda pensionsunderlag;

4) i fråga om lönereregleringens ikraftträdande:

*a*tt lönereregleringen måtte antagas att gälla retroaktivt från år 1918 års början eller, om detta ej kunde ske, från den 1 juli 1918.

*S*venska Postmannaförbundet har framställt följande yrkanden:

*a*tt det inom postverket tillämpade systemet med s. k. »tillförordnade» be-

fattningshavare inom befordrade tjänstegrader måtte upphöra och i stället så ordnas, att alla tjänster måtte kunna besättas med ordinarie innehavare,

att någon ytterligare löneförhöjning måtte kunna beredas postverkets chaufförer antingen i form av en särskild riskpremie eller på annat sätt,

att tjänstemännen inom de lägre graderna måtte vid vikariat eller förordnande på högre befattning kunna beredas någon högre vikariatsersättning än den enligt avlöningsreglementet därför stadgade, d. v. s. skillnaden mellan tjänstgöringspenningarna i lägsta lönegraden för, å ena sidan, den befattning, som uppehålles, och, å andra sidan, egen befattning,

att följande nya titlar måtte fastställas för den lägre postpersonalen, nämligen: för förste postiljon och överpostiljon: förste kupémästare,

för samtliga förste postvaktmästare med expeditionsarbete, som övertagits av postexpeditör: förste kontorsbiträde,

för dem, som handhava större förråd: förrådsföreståndare,

för förman för större arbetsstyrkor: uppsyningsman,

för förman för brevbärardistrikt: brevbärarförman,

för dem, som till allmänheten utdela penningar och värdeförsändelser: värdebrevbärare,

för tjänstemän i befordrad ställning, vilka icke förrätta expeditionsarbete av den vikt, att de böra hänföras till förste kontorsbiträden: kontorsbiträde,

för alla övriga postiljoner i befordrad ställning: kupémästare, samt slutligen

för övriga tjänstemän benämning efter arten av arbetet, därvid postvaktmästare å kontor skulle benämnas kontorsvakt.

samt att löneregleringen måtte antagas att gälla retroaktivt från 1918 års början.